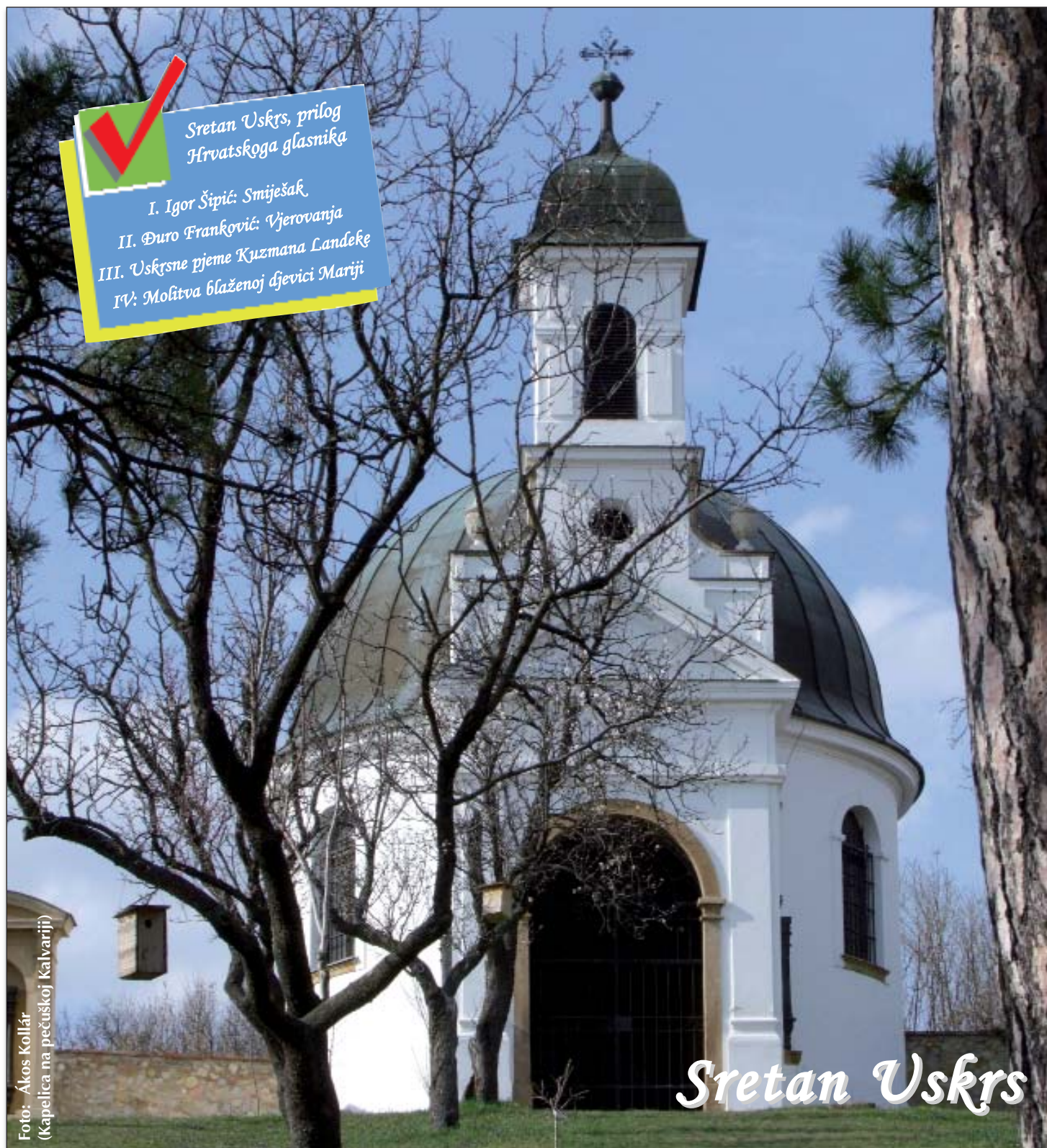

HRVATSKI glasnik

Godina XX, broj 13

1. travnja 2010.

cijena 100 Ft

*Sretan Uskrs, prilog
Hrvatskoga glasnika*

- I. Igor Šipić: Smiješak*
- II. Đuro Franković: Vjerovanja*
- III. Uskrsne pjesme Kuzmana Landeke*
- IV: Molitva blaženoj djevici Mariji*

Foto: Akos Kollár
(Kapelica na pečuškoj kalvariji)

Sretan Uskrs

Komentar

Žrtva i/ili nedosljednost

Je li položaj Hrvata u Mađarskoj doista žrtva dobrosusjedskih i prijateljskih odnosa Hrvatske i Mađarske, ili Hrvati u Mađarskoj nisu dovoljno dosljedni, nisu dovoljno odlučni u zastupanju interesa hrvatske zajednice u Mađarskoj, kako se u posljednje vrijeme sve više čuje na sjednicama krovnoga političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, ali i na raznim drugim forumima? Kako prenosi mađarski tisak, predsjednik Republike Mađarske za vrijeme nedavnog posjeta Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, istaknuo je važnost nastave na mađarskom jeziku. Pri tome je izložio kako bi Mađari ne samo u Srbiji nego i Rumunjskoj i Slovačkoj državni jezik (jezik većinskog naroda, op. a.) trebali učiti kao strani jezik. S druge strane nakon susreta s hrvatskim predsjednikom glasila prenose i njegove riječi kako bi bilo «svrsishodno» parlamentarno zastupstvo manjina u Mađarskom parlamentu.

U nedavno objelodanjenom, najnovijem izvješću Europskog vijeća o izvršavanju Europske povelje o regionalnim jezicima, Stručni odbor ponovno je upozorio na nedostatke ostvarivanja jezičnih prava manjina u praksi te neodgovarajućeg oblika i financiranja odgoja i obrazovanja na manjinskim jezicima.

Sve nas to navodi na razmišljanje o položaju manjinskih zajednica, pa tako i hrvatske zajednice u Mađarskoj. Unatoč zakonskim odredbama, ni nakon petnaest godina manjine, tako ni hrvatska zajednica, nemaju parlamentarno zastupstvo manjina. Izuzev šest dvojezičnih škola – koje rade po takozvanom dvojezičnom programu – hrvatski se u većini škola predaje samo kao predmet tjedno 4–5 sati. Ne da se jezik većinskog naroda uči kao strani, nego se jezik manjina, među njima i hrvatske manjine, predaje u obliku i broju sati kao strani jezik. Da i ne govorimo o uporabi manjinskih, tako i hrvatskoga jezika na polju pravosuđa i javne uprave gdje se on jedva ili uopće ne čuje.

S jedne strane država ne osigurava odgovarajuća pravna i financijska jamstva za ostvarivanje manjinskih jezičnih prava, ona su više deklarativna, a njihovo se ostvarivanje uglavnom prepušta inicijativi manjina. Uostalom, to ističe i Odbor Europskog vijeća u svom izvješću. S druge pak strane, mora se priznati, ni manjine nisu dovoljno dosljedne u svojim inicijativama i zahtjevima. Manjinske zajednice, napose politička predstavništva kao što su mjesne, županijske i državne samouprave, udruge više bi se trebale boriti za ostvarivanje zakonom deklariranih prava, primjerice na polju uporabe hrvatskoga jezika u javnoj upravi, dvojezičnih naziva ulica, postavljanja dvojezičnih imena naselja i drugog. Ali za to se trebaju boriti ne samo politička tijela nego – posebno kada je posrijedi odgoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku – i sami roditelji.

Stoga nam doista predstoji mnogo učenja i zalaganja na tome polju, prije svega kako izboriti i ostvariti svoja prava u skladu sa zakonskim mogućnostima koje se ne daju uvijek automatski, nego se za njih valja boriti, i izboriti.

S. B.

„Glasnikov tjedan”

Uskrсни dani svake godine – što sam starija, sve više – u meni bude sjećanje na djetinjstvo te potrebu da nago-milane probleme duše i tijela, pa i pogreške i stranputice svoga puta pokušam umiti u ljepoti i mirisu vode natopljene plavim ljubica-ma. I sve u nadi oprosta. Jer nada je riječ koja obilježava, između puno riječi, simbolično blagdan uskrsnuća. Nada i vjera. Iz dana u dan doživljavamo uspjehe, ali i razočarenja. Tako i u utvrđivanju vlastitih ciljeva, ali i interesa i ciljeva uže i šire zajednice. Zajednicu čine ljubav, obitelj, domoljublje, moral, kultura, vjera, istina, sve ovo i još mnogo štošta nas čini zajednicom, a ujedno je i putokaz, kao i pokretač i temelj očuvanja nas samih. Za susret s istinom i s Kristom treba biti otvorena srca. Na putu života, putu križa, primjećivati stvari pokraj puta bez kojih ne možemo ostvariti na pravi način ciljeve. Čitam kako nam se ne ostvaruju nade ni snovi jer imamo tvrdoću srca i ne prepoznajemo alate kojima ih možemo ostvariti. Idemo zatvorenih očiju, pored ljudi, Boga, idemo sami sa sobom. Tako nećemo doći do cilja. Ni do zajedništva bez kojega ne može opstati ni naša hrvatska zajednica. Možda je i u učenju o Isusu i u Isusovu učenju važno prepoznati upravo činjenicu kako on ne čini nijedno čudo, u svoju osobnu korist, on to čini zbog višnjeg cilja iz znaka ljubavi prema

Ocu, čovjeku. Lako je izreći „nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja”. Dug je put do ozdravljenja duše, kažu liječnici, a i samo pitanje njezina ozdravljenja i stanja više je filozofska kategorija. Teško je otvoriti dušu kako bi u nju ušla čista riječ, vjera i nada. Upravo u tom

otvaranju pomaže vjernicima čin uskrsnuća koji nas uzvisuje nad životom. Jer ni život ni smrt ne pripadaju nama samima, mi smo tek u sjeni onoga što u vremenu se ovremeni, kaže pjesnik. Darovati život i spoznati kako smrt nije konačna, nego se nastavlja u Božjoj stvarnosti, može tek onaj koji vjeruje u Isusove riječi: „Ja sam istina, put i život”. I stoga se zaustavljam te u čudu gledamo sučeljavanje života i smrti, vjerujemo u Isusa jer smo osvjeđeni u pobjedu života. Osvjeđeni u vjeri. I ljubavi. Jer ljubav pobjeđuje. Ljubav sina prema ocu, majke prema sinu, učenika prema učitelju... Nada pobjeđuje. Nada u pravedniji i solidarniji svijet, svijet nesebičnosti, svijet istine, mira, svijet praštanja... Sve su to poruke Velikoga tjedna i Uskrsa koje kršćani, vjernici žive zajedno s Crkvom. U radost nade, utjehe, ljepote, pobjede svjetla nad mrakom. Tajna Uskrsa skrivena je i u procvalome cvijeću, mladom žitu, janjetu, koji nas čine radosnima.

Branka Pavić Blažetin

SANTOVO – Pjevanjem Muke po Mateju na misi na hrvatskom jeziku, blagoslovom macinih grančica i ophodom u crkvi, hrvatski vjernici u Santovu na Cvjetnu nedjelju (Cvitnicu) prisjetili su se Isusova ulaska u Jeruzalem. Budući da je hrvatska crkvena godina, Muka će se na hrvatskom jeziku pjevati i na Veliki petak, kada se pjeva Muka po Ivanu. Na Veliku subotu, obred i misa – koja će glavnim dijelom biti na hrvatskom jeziku – počinje u 19 sati. Na prvi i drugi dan Uskrsa hrvatske će se mise održati po nedjeljnome misnom redu, s početkom u 11.15 sati.

Dragi čitatelju Hrvatskoga glasnika!

U Velikom tjednu Hrvatski glasnik, kao i u veljači Hrvatski glasnik broj 8, možeš čitati na povećanom broju stranica, 16 + 4. Naime od veljače Hrvatski glasnik uza stalnih šesnaest stranica donosi i mjesečni prilog na četiri stranice. Plod je to želje uredništva za obogaćivanjem sadržaja tjednika Hrvata u Mađarskoj.

I ovim prilogom što ga obogaćuju napisi vezani za jedan od najvećih blagdana naše-ga naroda, Uskrs, u ime uredništva Hrvatskoga glasnika želim Ti sretan Uskrs u ljubavi tvojih bližnjih i Tvoje obitelji te u zajedništvu naše male, ali vrlo zajednice.

Branka Pavić Blažetin

glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika
tjednika Hrvata u Mađarskoj

Aktualno

Najveći se projekt ostvaruje u Pomurju i Međimurju

U okviru prvog raspisa IPA programa prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska, od predanih projekata iz Pomurja prošli su većinom svi kandidirani projekti. U okviru uspješnih projekata, više od tri milijuna eura stiže u pogranično područje s jedne i druge strane granice u kojem sudjeluju i hrvatska naselja. Najveći projekt u okviru prvog raspisa izradile su Međimurske vode i Lokalna samouprava naselja Serdahela, no ni drugi projekti nisu manje važni, pogotovo što je u njima izraženo očuvanje nacionalne svijesti, gajenje hrvatskoga jezika i kulture.

Projekt WWTP Mura, u tematici održivi okoliš odnosno očuvanje kakvoće vode rijeke Mure sadrži izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda uz Muru u Podturnu te obnovu pročistača i crpnih postaja u Serdahelu. Vrijednost je projekta umalo tri milijuna eura, od čega 2.619.953 forinti financira Europska Unija, a milijun i 32 tisuće eura stiće na mađarsku stranu. Nije to prvi slučaj da su pomurska naselja i Međimurske vode surađivali u europskome projektu, u programu Interreg III/A. Pomursko udruženje za seoski razvoj bio je partner u izradi projektne dokumentacije za kolektorski sustav donjeg Međimurja i pročistača otpadnih voda Donje Dubrave. Ovaj put radi se o konkretnom ulaganju otkraj i onkraj granice. Natječaj je predan s pokroviteljstvom Međimurskih voda, a partner s mađarske strane jest Lokalna samouprava naselja Serdahela, no u projekt su uključeni i Bečehel i Sumarton, naime pročistač služi za narečena tri sela. Prema riječima serdahelskog načelnika Stjepana Tišlera, pročistač je u selu izgrađen 1993. g., još po tadašnjim tehnološkim i tehničkim mogućnostima. Tijekom 17 godina uređaji su se amortizirali, razvijanjem tehnike neki su i zastarjeli, a rekonstrukcija će dati mogućnost i za to da se ugrade energetske štedne crpke. Potpisivanje ugovora očekuje se početkom travnja, a nakon toga raspisivanje javne nabave i izvođenje radova očekuju se početkom rujna. Budući da se radi o naknadnom financiranju projekta, Lokalna samouprava treba podići kredit, a osim toga sudjeluje i u drugim projektima.

Projekt „Puna zdjela”, serija gastronomskih festivala u sferi međuljudskih veza predalo je Pomursko udruženje za seoski razvoj u partnerstvu s Kulturno-umjetničkim društvom Goričan. Pomursko udruženje okuplja 11 naselja od kojih su sedam u Hrvatskoj, a četiri su hrvatska naselja u Mađarskoj: Kerestur, Mlinarci, Serdahel i Sumarton, koja su već otprije imala velike kulturne i gastronomske manifestacije, zajedno su se kandidirala za europsku potporu s Goričanom, Donjom Dubravom i Donjim Vidovcem. Za projekt je dobiveno sto tisuća eura potpore. Gastronomski festivali počinju sredinom ljeta u Mlinarcima s Danom mazanice. U slijedu događanja bit će organiziran «Festival gibanica» u Serdahelu, u okviru tamburijade u Sumartonu «Festival zlevanke», a na Keresturskim danima «Festival kukuruznih jela». Na desnoj obali Mure, u Goričanu, ustrojiti će se program «Jelo i delo naših starih», u Donjoj Dubravi «Dani luka»,

a u Donjem Vidovcu «Dani ekološke hrane». U pripremi i provedbi niza priredaba, imajući u vidu turistička i ugostiteljska motrišta, te da bi se bolje iskoristile mjesne zalihe, uključene su i dvije srednje škole s obje strane granice: Turistička i ugostiteljska srednja škola «György Thury» iz Kaniže i Srednja škola iz Preloga. Po Stjepanu Tišleru, predsjedniku Udruženja, odnosno pokroviteljske organizacije projekta, niz priredaba osim gastronomskih užitaka imat će više hrvatskih kulturnih sadržaja.

Za **Projekt «Tragovima Zrinskih»** osnovne škole u Keresturu, Serdahelu, Kotoribi i Draškovcu dobile su 180 tisuća eura potpore, o čemu smo već izvijestili čitatelje u šestom broju (11. veljače) našega tjednika.

Projekt «Zeleni smisao-tradicija» zajednički je projekt triju naselja: Marcalibe, Mlinaraca i Donje Dubrave. Potpora Europske Unije iznosi 125.071 eura, od čega će se formirati ekološki dječji vrtić, koji znači zeleni smisao, odnosno odgoj djece na očuvanje prirode i tradicija. Tim se projektom u dječjim vrtićima utvrđuju ekološki standardi određeni pravilima Europske Unije, obnoviti će se igrališta na dvorištu ustanove, izraditi će se mali vrtovi, te 15 odgajateljica s jedne i druge strane granice sudjelovat će na poduci, vezano uz tematiku. Nakon ispunjenja svih zadanih uvjeta ustanove dobivaju potvrdu Ekološki dječji vrtić – zeleni smisao i tradicija.

Projekt «Malogranični prijelaz» bila je zamisao predsjedništva Društva Horvata kre Mure, no projekt je predao Neprofitno d. o. o «Human» s partnerstvom kotoripskoga Kulturno-umjetničkog društva, a pomursko društvo također je u ulozi partnera. Projekt u vrijednosti 55 tisuća eura obuhvaća tematiku dvojezičnosti. Radi se o izdanju šest objavljenih dvojezičnih časopisa, u pripremi dviju

dvojezičnih monografija te o zajedničkoj internetskoj stranici prijateljskih naselja s obje strane Mure. U izdavanju časopisa surađivat će Izdavačka kuća Croatica.

U pet projekata hrvatska pomurska naselja sudjeluju izravno, ali osim narečenih sudjelovat će u onima koji povezuju susjedne županije odnosno gradove, npr. u projektu grada Čakovca i Kaniže u kojem kao partner sudjeluje i kaniška Hrvatska manjinska samouprava.

beta

KAPOŠVAR – Zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije Darko Sobotičić i ravnatelj Zavoda za prostorno uređenje Zlatko Filipović pribivali su u srijedu, 24. ožujka, u KAPOŠVARU na stručnoj raspravi vezanoj za izradu srednjoročnog prostornog plana Šomođske županije. Na temelju sporazuma o suradnji usuglašene su različite teme koje sadrže prostorni planovi. To se posebno odnosi na prometnu infrastrukturu, vodno gospodarstvo i zaštitu okoliša. Na sastanku su bili nazočni i predstavnici Virovitičko-podravke županije. Naglasak je bio na cestovnoj infrastrukturi i na povezanosti s obje strane. Također je bila razmatrana i mreža željezničkog prometa te biciklistička infrastruktura. Zaštita okoliša u svim segmentima prostornog planiranja istaknuta je kao najvažnija, s posebnom brigom za podzemne pitke vode. Potvrđene su brojne sličnosti između mađarskih i hrvatskih prostornih planova, te cjelokupne razvojne strategije. Predstavnici Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravke županije tom prigodom predali su svoje prostorne planove.

Natječaj

Kuratorij Narodnosne zaklade Bačko-kiškunske županije na redovitoj sjednici održanoj 4. ožujka ove godine, raspisao je natječaj za manjinske samouprave, udruge, kulturno-umjetnička društva te ustanove u županiji koje obavljaju narodnosne zadaće radi podupiranja kulturnih aktivnosti i očuvanja običaja. Natječaj mora sadržavati podatke natjecatelja, ciljeve programa te opširan program i proračun.

U 2010. godini za te svrhe Zaklada će izdvojiti sveukupno 700 tisuća forinti, a po natjecatelju se dodjeljuje najviše 60 tisuća forinti. Natjecati se može za podupiranje folklornih i jezičnih tabora djece i mladeži, za regionalne priredbe (koje uključuju više naselja), za regionalnu suradnju prijateljskih naselja te za kupnju i popravak narodnih nošnji i glazbala. Podupiru se samo natječajni ovjereni od mjesnih ili županijskih manjinskih samouprava, a one zajednice koje nisu pravne osobe mogu se natjecati samo preko svojih održavatelja. Objavljeni natječaj dostupan je na županijskoj web-stranici www.bacsiskun.hu, a otvoren je do 1. svibnja ove godine. Natječajni će se vrednovati najkasnije do 20. svibnja.

OSIJEK – Predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai sa svojim kolegom županom Osječko-baranjske županije Vladimirom Šišljagićem, 19. ožujka u Osijeku, vodio je razgovore na temu razminiranja. Sastanku su sudjelovali i dopredsjednica Vlade Republike Hrvatske Đurđa Adlešić te koordinator akcije razminiranja u Hrvatskoj i pokretač sastanka Otto Jungwirth, voditelj Hrvatskog centra za razminiranje. Niz je zadataka razminiranja i na području Osječko-baranjske županije te u blizini mađarsko-hrvatske granice. Na području Osječko-baranjske županije nesiguran je prostor od 162 četvorna kilometra. Razminiranje u Hrvatskoj i dosada je financirala Vlada s 60%, a ostatak troškova pokrila je Svjetska banka. Po sadašnjem tempu financiranja potrebno je još deset godina da se očisti spomenuti prostor. S mađarskim partnerom razmatrali su mogućnost sudjelovanja zajedničkom unijskom projektu kojim bi se mogao nabaviti dio sredstava. Cilj je sastanka bio skrenuti pozornost Europske Unije na neophodnost razminiranja, na što ukazuje i europski koridor V/C te očekivano članstvo Hrvatske u Europskoj Uniji. Hargitai je naglasio kako pogranično mađarsko-hrvatsko razminiranje nije zadatak Baranjske županije, nego po ministarskoj uredbi zadatak države, te kako se nakon parlamentarnih izbora i sastava nove vlade očekuje i zauzimanje jasnoga stava glede spomenutoga. Hargitai daje punu potporu izradi zajedničkoga projekta i zajedničkom lobiranju u kojem želi imati aktivnu ulogu.

Rodjendansko slavlje „Croatice” u Sambotelu

Čestitke za jubilej uz promociju reprint-izdanja Kurelčevih jačak, DVD-snimke Thompsonovoga koncerta i Ritam Cafea uživo

Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, s Čabom Horvathom, ravnateljem Croatice, pri otvaranju svečanosti

Dr. Šandor Horvat s reprint-izdanjem

Dr. Franjo Pajrić predstavio je Thompsonov DVD

Prvo desetljeće postojanja „Croatice”, neprofitnoga poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost sa sjedištem u Budimpešti, zahvaljujući direktoru Croatice Čabi Horvathu, rodnom iz Gornjega Četara, došli smo svečevati 19. marcijuša, u petak, u sambotelški Muzej Savaria. Udaran je to bio dan u povijesti Gradišćanskih Hrvatov jer u vrime zasićenosti i skeptičnosti, svečanu dvoranu pred jakovskimi sveci, do zadnjega mjesta su okupirali Hrvati iz četirih zemalj. Bilo je jako zanimljivo gledati poznata i manje poznata hrvatska lica, kako su puni ponosa sidili i slušali uvodne i pozdravne riči Miše Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, ki nije šparao s pohvalnim riči i priznanjem, što naliže Croaticinoga djelovanja minulih ljet. Poduzeće, koje je utemeljeno pred desetimi ljeti s velikom podrškom osnivačev, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske

državne samouprave, s glavnim profilom izdavanja i tiskanja udžbenikov, jedinoga tajednika Hrvatov u Ugarskoj, književnih ostvarenj, zbornikov znanstvenih djela, katalogov, monografijov, kalendarov, glazbenih izdanj ter različitih serij ke su usko vezane za jezik, povijest i kulturu na ovom tlu živećih Hrvatov, a pravoda i osnivanjem prvoga internetskoga radija *Croatica* med narodnim grupami u državi, prez sumlje je ušlo u hrvatsku besmrtnost.

A čim bi najbolje znali proslaviti rodjendan takovoga informativno-komunikacijskoga centra, nego s konkretnim plodi koji su još više budili znatiželju i želju svih nazoćnih veljek za promocijom, a izazvali su i iskreno priznanje ter pohvalu sa strane brojnih sudionikov iz Hrvatske. Povodom jubilarnoga svečevanja dr. Šandor Horvat, jedan od najpoznatijih hrvatskih etnologov u Ugarskoj,

Sudionici su mogli kupiti i Croaticina izdanja

predstavio je rijetki primjerak, a skoro i izgubljene djundje usmene književnosti Gradišćanskih Hrvatov, iz pera akademika Frana Kurelca. On je bio početkom 1830-ih ljet med prvimi putniki ki su došli s tim ciljem kod ugarskih Hrvatov da sakupljaju narodno blago. Reprint-izdanje „Jačke ili narodne pesme prostoga i neprostoga puka hrvatskoga po župah Šoprunskoj, Mošonjskoj i Železnoj na Ugrih” sadrži oko 700 tekstov, a unutar toga još i već varijantov jedne jačke ter vridno zrcali tadašnje stanje Gradišćanskih Hrvatov. Dr. Šandor Horvat nije samo govorio o ovom ponovo otkrivenom kinču, ali je i invitirao brojnu publiku k jačenju, što je pripremlilo tlo pred drugom točkom.

Dr. Franjo Pajrić, predsjednik HMS-a u Šopronu i jedan od glavnih organizatorov sambotelskoga koncerta hrvatskoga glazbenoga ikona Marka Perkovića Thompsona, promovirao je koncem prošloga ljeta izdan audio-vizualni produkt. Pajrićeva ideja o napravljanju DVD-snimke dokumentarnoga karaktera o predlanskom koncertu je doživjela dobrodošlicu kod Croatice, zato danas svi zainteresirani i u domaćem kinu moru znamda još i večkrat doživjeti minute toga velikoga događaja. Iako je mladi entuzijast naglasio da nigdor nima pravo sumljati u dobronamjernost organizatorov i realizatorov koncerta i ovoga filma, predstavnici srpske nacionalne manjine iz Bjelovara, ki su pretprošloga vikenda gostovali u Šopronu i Koljnofu unutar europskoga projekta „Manjine za manjine”, protestno su napustili dvoranu kad su se prve kocke od filma pojavile na platnu projiciranja.

Zvana službenoga programa je dr. Robert Hajszan, peljač Panonskoga instituta iz Pinokovca, ukratko i sažeto približio publiku panonski almanah, a Silvija Malnar, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budim-

Tri jačkarice Ritam Cafea (sliva Zorica Móricz-Timar, Sabina Kapitar i Sabina Balog)

pešti, ka je ravno iz Koljnofa dospila u Sambotel, čestitala je slavljenikom na dosadašnjem uspješnom djelovanju. U završnici programa, za peštanskim, bečkim i petrovskim nastupom, i u županijskom centru se je uživo prikazala najnovija glazbena formacija Gradišća, Ritam Cafe, s vlašćimi pjesmami za prijatelje. Ovdje je prvi put najavljeno da je pjesma „Skupa smo izrasli” (na petrovskom dijalektu), s prvoga pop-rock albuma ugarskih Hrvatov, pozvana i na tamburaški festival 18–19. junija u Pitomaču.

Prije nego što je jačka petrovskoga autorskoga dueta (A. Handler i R. Harangozo) *Život je glazba* počela pulzirati u prostoriji, rečeno je da bi svi mogli biti srićni ako bi imali ovakovu izdavačku kuću kot mi Hrvati, jer ovo svečevanje bilo je još jedan uzrok da skupajodemo i ostanemo do kasno u noć zajedno, a da se pri tom dokaže, imamo još puno toga vridnoga, lipoga, neotkrivenoga, shranjenoga u rezervi, čim se moremo dičiti i ponositi. U ovom slučaju pak, navodno, cijelo ljeto moremo biti gizdavi i na jubilarnu Croaticu!

-Timea Horvat-

Svečanost kazivanja proze i poezije na hrvatskom jeziku

Hrvatska državna samouprava organizira Svečanost kazivanja proze i poezije na hrvatskom jeziku, **28. travnja** (srijeda) **2010. godine** u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu u Budimpešti.

Kriteriji sudjelovanja: interpretiranje književnoga djela iz književne baštine Hrvata u Mađarskoj ili iz sveopće književne baštine Hrvata.

Kategorije:

škole s predmetnom dvojezične škole: nastavom:

1. učenici 1–2. r.	1. učenici 1–2. r.
2. učenici 3–4. r.	2. učenici 3–4. r.
3. učenici 5–6. r.	3. učenici 5–6. r.
4. učenici 7–8. r.	4. učenici 7–8. r.
	5. srednjoškolic

Kriteriji broja prijave: iz svake škole **jedan** kazivač po kategoriji, osim u **kategoriji srednjoškolaca** gdje se mogu prijaviti po **dva učenika**.

Kazivači se prijavljuju na temelju prijavnice: www.horvatok.hu

Prijavnice treba dostaviti **do 15. travnja 2010. godine** na e-mail adresu: muity.hrsamouprava@chello.hu.

Prihvatit će se samo točno i potpuno ispunjene na vrijeme poslane prijavnice.

PEČUH – Nakon smrti župnika pečuške crkve Svetog Augustina Lászla Báthorya, koji je godinama služio mjesečne svete mise na hrvatskom jeziku, pečuški su se Hrvati zabrinuli glede daljnjih sudbina tih misa. Katolička hrvatska zajednica, na čelu s Marijom Bošnjak, nakon razgovora i dogovora dogovorila se sa župnikom crkve u Kertvarošu, svećenikom Franjom Pavlekovićem, inače Hrvatom podrijetlom iz podravskoga Novoga Sela, kako će odsada u Pečuhu svete mise na hrvatskom jeziku biti održavane u spomenutoj crkvi, te kako će ih pratiti i niz popratnih sadržaja za što će se brinuti hrvatska zajednica. Mise će se dakle nastaviti u kertvaroškoj crkvi, a govorit će ih Franjo Pavleković. Prva misa bit će na sam blagdan Uskrsa, 4. travnja (u nedjelju) popodne ul6 sati. Zatim će mise biti svakog mjeseca, treće nedjelje u popodnevnim satima (vjerojatno u 16 sati). Naravno, katkad će biti iznimaka, naprimjer za prvu pričest, za Hrvatski dan i slično.

BAČKA – Umjetnički ansambl «Luč» iz Budimpešte, koji je utemeljen 1959. godine, a voditelji su mu zaslužni, odlikovani umjetnik Antun Kričković, rodom iz Gare, i njegova supruga Marija Silčanov, sredinom idućeg mjeseca gostuje u Bačkoj. Kao što je poznato, cilj je Ansambla skupljanje i obrada te prikazivanje plesne i glazbene tradicije Hrvata u Mađarskoj. Kako nas je obavijestila Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, u subotu, 17. travnja, «Luč» nastupa u Baji u Domu časnika, s početkom u 18 sati, a u nedjelju, 18-og, u Gari u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati. Na nastupima u Bačkoj, Ansambl «Luč» prikazat će prigodni program koji je pripremljen prije godinu dana u povodu svečanog obilježavanja njegove 50. obljetnice.

BUDIMPEŠTA – Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe i Orkestar Vizin nastupili su 28. ožujka u Palači umjetnosti u Budimpešti u sklopu priredbe Cifra Palota. Naime toga dana publici se predstavila Baranjska županija, a među mnogobrojnim izvođačima našli su se i naš zbor i orkestar koji su predstavili narodnu glazbenu baštinu Hrvata u Baranji, izvedbom podravske i baranjske pjesama. Prikazane su i buše, (Skupina Poklade i Skupina Botos iz Mohača), a jedan od voditelja cjelodnevno programa bio je naš poznati Hrvat, suradnik TV2 Tvrtko Vujić, veleposlanik programa Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010.

SUMARTON – Mjesna i Hrvatska samouprava povezale su se s predstavnicima kulturnog društva naselja Šenkovca kako bi ubuduće surađivali na polju kulture. Među planovima je i pisanje natječaja IPA programa koji je raspisan za područje zapadnog Balkana i Turske. Posebni je cilj ovog natječaja razviti snažna regionalna partnerstva među organizacijama civilnog društva koje se bave društveno-gospodarskim temama u regiji s partnerskim organizacijama iz Europske Unije te tijelima javne vlasti, kao i poboljšati transparentnost i odgovornost u radu organizacija civilnog društva. Rok prijave za natječaj je 6. svibnja 2010. g., stoga predstavnici naselja i kulturnih udruga trebaju krenuti s pripremanjem natječaja.

JEGERSEK – U školi «Mindszenty» (Ul. Zárda 25) 24. travnja održat će se Dan Međugorja. Nakon okupljanja prikazat će se međugorsko svetište, a potom slijedi niz vjerskih sadržaja. Svetu misu s početkom u 16 sati celebrirat će otac Gábor Kemenes, a molit će se i međugorska krunica. Zainteresirani se mogu registrirati kod Rózse Tausz putem e-maila: trozsa@zalaszam.hu ili putem telefona 30/ 6642408.

Razgovor s Ingom Klemenšić, urednicom Gradišće kalendara 2010

„To je knjiga ča su naši ljudi uvijek čuvali...“

Razgovarala: Timea Horvat

Pred manom leži Gradišće kalendar za ovo ljeto, kojega je sad jur po drugi put uredila Koljnofka Ingrid Klemenšić. Ti si, zapravo, pedagoginja u domaćoj školi, kako si zašla do ove mogućnosti da moreš uredjivati Gradišće kalendar, prvenstveno za štitelje, Gradišćanske Hrvate u Austriji?

– Ja sam zbog toga glavna urednica ovoga kalendara kad, iskreno rečeno, već treće ljeto djelam kot sekretarica i u Austriji kod Hrvatskoga štamparskoga društva. Lani je odbor Društva odlučio da će u druge ruke dati uredjivanje kalendara, i onda sam dobila tu čast da morem ovo veliko djelo napraviti, sad jur po drugi put.

Kad pogledamo ovo reprezentativno izdanje, onda se vidi da po formatu je kvalitetno, a za sadržaj moremo reći da objami široki spektar. Koja su težišća ovoljetosnjega kalendara?

– Lani kad sam preuzela kalendar, onda sam mislila da na početku svakoga kalendara bavit ću se temom koja je najvažnija za ono ljeto. Lani je bilo Haydnovo ljeto u Austriji, svečevalo se je u Željeznoj i širom Gradišća 200. obljetnica Haydnove smrti i zato je bilo važno da se na početku kalendara bavim ovom udarnom temom. Dotično ljeto opet imamo jednu veliku i važnu obljetnicu, to je stoti jubilej Hrvatskih novina, tajednika Gradišćanskih Hrvatov u Austriji, a ta obljetnica je i nam, Gradišćanskim Hrvatom u Ugarskoj, jako važna. Prvi broj Hrvatskih novina je ugledao svitlo dana u Juri, na inicijativu hrvatskih vjernikov ki su sjeli 1. augustuša 1909. ljeta u šopronskom katoličkom krugu pak su se dogovorili da bi morali za naše ljude u Gradišću dati u ruke hrvatsko štivo. Dogovorili su

se da ćedu svaki tajedan izdati novine. Glavni urednik je bio Štefan Pinezić. Kad sam životopis od toga človika začela istraživati, a i onih ljudi ki su s njim djelali, došla sam do toga da težišće i centar svega skoro je sve bilo u Šopronu, a novine su štampali u Juri. Zato sam mislila da prvi dio kalendara ću napraviti tako da ću pogledati stara izdanja, prve broje od Hrvatskih novina. U tom mi je pomagao stručnjak za Gradišćanske Hrvate, dr. Nikola Benčić. Na prvi pogled sam mislila da ću usporediti ča su pisali onda od naših sel i sad, ali sam mislila na kraju da sadašnje članke o naši seli ljudi ionako štu u Hrvatski novina, zapravo su za nas interesantniji članci napisani pred stovimi ljeti. Dobili su svoju rič u kalendaru jur spomenuti naš akademičar dr. Nikola Benčić, a i dr. Robert Hajszan ki se je bavio časopisi ovih sto ljet. Zvana toga sam gledala da ne nek prvi broj bude nutri u kalendaru ča je Štefan Pinezić napisao ljudem, nek paralelno i riči sadašnjega glavnoga urednika Hrvatskih novina Petra Tyrana ki je napisao svoje vizije o budućnosti novina. To je veliki sam ča bi on želio, ali ako bi to funkcioniralo, Hrvati bi svaki tajedan dostali kvalitetne hrvatske novine ter bi bili informirani širom Gradišća prik visti iz Austrije, Slovačke ter Ugarske.

Pred stovimi ljeti, moderno rečeno, gradišćanskohrvatski medijski centar se je nalazio u Šopronu. Zašto do toga danas ne more doći i misliš li da je iluzionistički očekivati ponovni skupni tajednik svih Gradišćanskih Hrvatov?

– Suprot toga je bio velik korak da smo razdvojeni u tri država. Kad su se zaprle granice, negdašnje veze su se, nažalost, raskinule, ali kad je Željezna zavjesa pala 1989. ljeta, onda pomoću tadašnjih kulturnih djelatnikov, pak još i prije s Demeterom Karallom ki je bio predsjednik Hrvatskoga gradišćanskog kulturnoga društva u Beču, ponovo je krenula kulturna i politička suradnja prik granic, ka još i dandanas funkcionira. Neki ljudi mislu u Austriji da bi kontakti morali biti još intenzivniji. Medijski centar Gradišćanskih Hrvatov u Austriji za televiziju ter radio i za tajednik je u Željeznu. Pravoda bi bila perspektiva da pokidob granice već ne postoju i u svi tri država imamo jako-jako bogati kulturni i politički život, još detaljnije informiramo ljude širom Gradišća. Po mojem mišljenju to bi svakako bilo moguće.

Znamo da si ti iz Koljnofa, tako smo i očekivali da k ovomu djelu pozoveš i hrvatske autore iz naše države. Od koga sve imaš priloge u ovom izdanju?

– Ovo ljeto, kot i lani, pisala sam u Hrvatski

novina da bi čekala djela od svih onih ki kanu pisati u Gradišće kalendar. Ja ovde od svakoga zamem članke i onda stavim u poglavlje, jer ja mislim da svi ki kanu suradjivati u kalendaru, svi imaju ča važnoga za reći. Nisam nikogar isključila iz toga djelovanja, a i osobno sam počašćena da sam ovo ljeto imala toliko suradnikov. Pjesnik Anton Leopold ili Martin Jordanić jur ne znam koliko ljet suradjivadu i ljetos su dali svoj doprinos. Onda sam imala temu

našega farnika iz Hrvatskoga Židana Štefana Dumovića ki će ovo ljeto dopuniti 70. ljeto svojega žitka. Njegov najbolji tovaruš Ivan Karall, farnik u Gijeci, je pisao o njemu. Prik Nikole Benčića sam došla do akademika u Budimpešti, rođenoga Kemljanca Imrea Ressa, on je napisao članak o žitku Hrvatov u tadašnje vrime kad još nisu bile granice. Kad sam prvi put pročitala članke od njega, onda sam vidila da to more biti zanimljivo ne samo za Hrvate u Austriji nek i za naše ljude ki štedu naš kalendar iz Ugarske, kad sam ja isto tako čuda ča naučila iz toga. Ja to ne vidim već da smo mi Ugri, oni su Austrijanci, mi smo svi Gradišćanski Hrvati, konačno pod jednim krovom ter ja mislim da Gradišćanski Hrvati iz bar koje zemlje dojdou, jako su vridni ljudi.

Unutar knjige se najdu različita poglavlja, naši jubilar, naša vjera, naš jezik itd., a na kraju naša dica i mladina. Na prvi pogled mi se čini da su najviše objelane teme naša vjera i naš jezik. To su najpopularnije teme za naše gradišćanske štitelje?

– Pokidob su Gradišćanski Hrvati kršćani i va Hrvatski novina ljudi svaki tajedan čitaju prodike, članke dušobrižnika Joška Preča, ja mislim ova tema najbolje interesira naše štitelje Gradišće kalendara i novin. To je važno našim ljudem i va seli i va drugi dijeli. Jezik sam mislila ovoga ljeta zbog toga malo bolje pogledati jer sam dostala takove članke, npr. od Joška Weidingera ki je kritično pisao o našem govornom jeziku. Ja kao čitatelj jednoga kalendara, jedne knjige zaistinu se veselim kad mogu štati jednu od tih temov ča još nisam doživila. Kad sam mala divičica bila, onda sam poslušala moje starestarje ki su povidali ča se je onda dogodilo. Ako se šte to va Gradišće kalendaru, onda je to dokumentirano i neće se zaistinu izgubiti. Zato je važno npr. da Anton Leopold svako ljeto nas preseneti s takovimi štoricami ke su se nekada dogodile u Gradišću, a ljudi to rado čitaju.

Ti se u ovom kalendaru predstavljaj kot i pjesnikinja jer moremo od tebe preštati još i dvi pjesmice. To znači da moremo pozdraviti novu gradišćansku pjesnikinju?

– To je malo smišno pitanje, ali iskreno rečeno ja većputi pišem male pjesmice za rođendane, čestitke i za različite dogodjaje kad

me zaprosu ljudi. Sad imam jednu pjesmu o tropanju, ku sam napisala povodom jednoga običaja u Novom Selu, i jednu pjesmu ka mi je točno pokazala duševno stanje kada sam djelala na kalendaru. Hoću li dalje pisati, to još ne znam, to će budućnost odrediti.

Na samom kraju kalendara neobično vidimo crteže i moljanja školarov...

– Lani sam prvi put pozvala k naticanju našu ducu, a pokidob znamo da malo teže ide s jezikom,

zato sam mislila da ću ispisati naticanje u crtanju i dala sam temu „Moje selo”, školarom od 1. do 4. razreda. To me zaista veseli da je prvu nagradu dobila Ana Zorica Timar iz Petrovoga Sela ka je i po mišljenju stručnoga žirija najbolje djelo poslala. Najbolje crteže smo tako stavili na zadnje stranice kalendara i ovako su se i dica suradjivala u našem kalendaru. Za sljedeće ljeto je predviđeno da aktiviziramo malo i sridnje škole, to sam dostala ponudu iz Martina Živkovića, direktora Bortanske gimnazije, da će s dicom imati temu Gradišće kalendar i različite članke, kvize ćedu skupastaviti i dati na objavljene.

U koliko primjerkov je izašao ov kalendar kako je popularan u Austriji?

– Kalendar je svenek popularan kad je to ljetna knjiga i ljudi jedva čekadu da im dojde u ruke pred Božići. Ako bi pogledala čitateljski krug, onda bi rekla da seoski ljudi to imadu na polici, štedu, gledadu kada su ki svetki, kada će biti Duhi i Tijelova, imaju i bilješke. To je knjiga ča su naši ljudi uvijek čuvali. Primjerkov imamo 2300, za prodaju imamo u svakom selu povjerenika. Imamo te ljude ki svako ljeto čitadu kalendar tako ga dostanu u ruke, a članom Štamparskoga društva besplatno se šalje. Ide kalendar i u Ugarsku i Slovačku i svako ljeto prilično sve projde. Zainteresirani moru ga još naručiti kod Hrvatskoga štamparskoga društva u Željeznu, a drugačije znamo poslati i u Ugarsku, ako nas nazovu ili pošalju mail, knjigu ćemo poslati i na adresu.

Gradišće kalendar će imati svoju prezentaciju na našem tlu?

– Lani je bila prezentacija kalendara u Stinjaki, kad je bila generalna sjednica Hrvatskoga štamparskoga društva, kad je to jedna točka sjednice, ali mislim i ja i svi oni ljudi ki čitadu Gradišće kalendar u Ugarskom da bi bilo važno i za naše ljude prirediti prezentaciju. Spomenem se kad sam još učenica bila pak smo se morali na hrvatske ure pripravit sa starimi štoricami kod učitelja Franja Pajrića, onda smo si zeli najstarije kalendare, ča sam dobila od Koljnofceva.

Zašto onda ne bi mogli imati i naši ljudi promociju te knjige? Jedna je prezentacija Hrvatskih novin i kalendara predviđena u Pečuhu na protuliće.

ERČIN – Programi u ožujku. Hrvatska manjinska samouprava grada Erčina 15. ožujka položila je vijence sjećanja i zahvale kod Petőfijeva spomenika, uza sudjelovanje Pjevačkog zbora „Jorgovani”. Nakon toga u okviru gradske svečanosti dodijeljena su odličja što je priznanje za većinu građana podrijetlom rackih Hrvata u Erčinu. Norbert Németh, skladatelj, istraživač liječnik biolog, dobio je odlikovanje „Počasni građanin”, a Timea Vicko Szili «Za grad Erčin». Nagradu za prosvjetnu djelatnost dobilo je Plesno društvo «Zora», za pedagošku djelatnost Marija Kozarović Egervári, a nagradu za tjelesni odgoj i šport Anita Bulat.

Na Mikroregionalnom susretu i natjecanju pjevačkih zborova, održanom 21. ožujka u Erčinu, Pjevačkom zboru «Jorgovani», koji je postigao treće mjesto, uručena je posebna nagrada za izvođenje hrvatskih pjesama. Zbor je tako sudjelovao 27. ožujka na proljetnoj «Krvatački», mjesnom prazniku cvjetanja badema u Tarnoku, gdje je predstavio grad Erčin.

SERDAHEL – Okončan je tečaj hrvatskoga jezika što ga je organizirala Hrvatska manjinska samouprava za srednjoškolve, studente i zaposlene. Polaznici su mogli sudjelovati na šezdeset sati učenja, od listopada do kraja ožujka, od kojih se neki pripremaju i na jezične ispite. U naprednoj skupini bilo je osam polaznika, a u početnoj šest. Prema riječima predsjednika Stjepana Turula, organizacija svake godine objavljuje tečaj s vrlo pogodnim cijenama, naime uvijek se uspije nabaviti i neka potpora u te svrhe, a svake godine ima petnaestak prijavljenih, stoga samouprava tečaj namjerava organizirati i najesen.

SUMARTON – Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton i ove je godine sudjelovao na smotri pučkih pjesama Medimurske popevke 2010. Dana 13. veljače u Donjem Kraljevcu nastupili su na predsmotri i ovih su dana saznali ocjene stručnog povjerenstva. Od ukupno sedamdeset prijavljenih na predsmotru, izabran je i sumartonski zbor za završnu smotru, koja će se prirediti 6. lipnja u Nedelišću.

SUMARTON – „Sumartonski lepi dečki” već četvrti put se pripremaju na Festival kre Mure i Drave, koji organizira Radio „Studio M” iz Donjeg Kraljevca. Na Festival se moglo prijaviti u dvije kategorije, u pop/rock kategoriji, te s tamburaškom glazbom, samo s izvornom pjesmom, koja još nigdje nije izvedena. Tekst pjesme treba biti isključivo na kajkavskom narječju. Za sumartonske tamburaše glazbu i tekst napisao je Martin Srpak akademski glazbenik podrijetlom iz Medimurja, a aranžman je napisao Ladislav Bogardi, član tamburaškog sastava.

Slikarstvo grada Zadra danas

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoae, u organizaciji Kluba, 11. ožujka otvorena je Izložba članova Hrvatskoga društva likovnih umjetnika Zadar povodom predstavljanja Zadarske županije u Baranjskoj županiji. Otvaranju izložbe nazočili su župan Zadarske županije Stipe Zrilić s brojnim suradnicima, turističkim radnicima, predstavnicima Sveučilišta i gospodarskog života Zadarske županije, predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov sa suradnicima, predsjednik HDS-a Mišo Hepp i Ivo Govorčin, predsjednik HDLU-a Zadar.

Duo Đir iz Paga glazbom je obogatio otvaranje izložbe

Izložbu je nakon pozdravnih riječi voditelja Kluba Miše Šarošća otvorio savjetnik pri Odoboru za kulturu Baranjske županije Győző Szatyor. Kako u predgovoru kataloga izložbe piše suvremeni hrvatski književnik, novinar,

fotograf i slikar iz Zadra Marijan Tomislav Bilosni: „U djelima umjetnika zadarskog likovnog kruga zastupljene su gotovo sve tendencije modernog likovnog izraza, svega onoga što je u likovnosti započelo s 20. stoljećem, pa

do dostignuća zabilježenih u upravo započetom trećem tisućljeću. Naši slikari na suvremen i moderan način, ponekad kroz prokušana i sigurna, a ponekad i kroz grozničava istraživanja, materijaliziraju svoje doživljaje, prolazeći kroz razna programska opredjeljenja u likovnoj umjetnosti, od onih s internacionalnim natruhama, do tendencija koje bi, uvjetno kazano, mogli nazvati i traženjem nacionalnog izraza. Činjenica je da se ovdje radi o pojavama koje gotovo ravnopravno slijede središte u kojima pojedine pojave i tendencije nastaju. A kako se sve to javlja s nekim bitnim zakašnjenjem, mogli bismo slobodno reći da i u tom pogledu živimo jednu globalnu situaciju.

Zadarsko slikarstvo u Hrvatskom klubu predstavili su radovi: Marijana Tomislava Bilosnića, Ive Govorčina, Mate Ljubičića, Ane Kolege, Vladimira Medanića, Bogdana Mogilevskyja, Senke Radić, Marije Višić-Guina, Stipe Zrilića, Nevenka Žunića, Borisa Žuže i Ivana Šulića Brke.

Branka Pavić Blažetin

Europska suradnja

Međunarodna konferencija u Pečuhu

Pročelnica Upravnog odjela za kulturu grada Dubrovnika Ana Hilje Čagalj sudjelovala je na međunarodnoj konferenciji „La Rencontre de Pécs – The economic slowdown and the future of local policies”, koja je održana u Pečuhu mjeseca ožujka 2010. godine.

Konferenciji je nazočio velik broj sudionika, okupljenih u »Udruženju europskih gradova i regija za kulturu – Les Rencontres». Riječ je o organizaciji od 250 članova, iz 30 europskih država, koja za svoj cilj ima razmjenu informacija i znanja usmjerenih prema europskoj kulturnoj suradnji. Ovogodišnja konferencija u Pečuhu za temu je imala utjecaj gospodarske krize na kulturnu sferu, promjenu dosadašnjeg načina financiranja kulture, te mogućnosti nastanka jedne nove paradigme financiranja. U radu konferencije sudjelovali su pasivno predstavnici Zagreba, odnosno Narodnog sveučilišta Dubrava (voditeljica programa kulture Dunja Vuković i voditeljica Centra za programe i manifestacije Maja Marohić) i aktivno predstavnici Dubrovnika (pročelnica Upravnog odjela za kulturu grada Dubrovnika Ana Hilje Čagalj i znanstvenica Instituta za međunaroden odnose Ana Žuvela Bušnja).

One su održale predavanje pod nazivom »Rethinking the financing of the cultural sector: The case of Dubrovnik», u kojem su iznijele primjer Dubrovnika koji je u vrijeme

svjetske gospodarske krize preispitao učinkovitost ulaganja u kulturu te postavio jasna načela i ciljeve gradske kulturne politike, vodeći računa o odnosu kulture, očuvanja i promicanja kulturne baštine te gospodarskog imperativa turističke industrije. Unatoč nepovoljnim gospodarskim okolnostima, Dubrovnik je i dalje vodeći grad u Hrvatskoj po proračunskim ulaganjima u kulturni sektor, na što smo izuzetno ponosni – istaknula je u svom izlaganju pročelnica Ana Hilje Čagalj. U sklopu posjeta Pečuhu, ovogodišnjem Europskom gradu kulture, pročelnica Hilje susrela se s Katjom Bakijom, konzulicom za kulturu, znanost i obrazovanje u generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu, i Slavenom Vidakovićem, ravnateljem Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Sastanak je održan povodom buduće kulturne suradnje Dubrovnika i Pečuha, s posebnim naglaskom na gostovanje Hrvatskog kazališta iz Pečuha u Dubrovniku, i uzvratnoga gostovanja Kazališta Marina Držića u Pečuhu.

bpb

Trenutak za pjesmu

Phil Bosmans

Uskrsno jutro

Uskrs!

Krist je uskrsnuo.
To je uistinu tako.
Raduj se,
jer život opet ima smisla.
Nama nije suđeno
da završimo u nekoj crnoj rupi.

Uskrs!

Ti si s milijunima drugih ljudi
na putu u sjajnu budućnost
koja se zove nebo.

Uskrs!

Dodi, pođimo zajedno na sunce.
Zar ne osjećaš proljeće u svome srcu?
Sada je vrijeme obnavljanja,
nove nade
u nasmrtnu umornu svijetu.

Vjerujem u uskrsnuće
jer vjerujem u ljubav,
jer ne mogu prihvatiti
besmisleno bivstvovanje.

Uskrs!

Pođimo zajedno u radost.

Rodu na spomen

„Cvjetaj i sjemeni se gdje si niknuo!”

Nema noći, a da se ne bih sjetio svog rodnog mjesta – Katolja. Pred mojim očima redaju se slike od ranog djetinjstva pa sve do današnjih dana. Vidim selo, našu kuću, polja, Karašicu, podrumski šor, šume i groblje. Čujem razgovore dobroćudnih ljudi i još mnoge meni drage detalje. Usadilo se to u me i pustilo snažno korijenje koje ni minulo vrijeme nije moglo poništiti. Sjećam se svih važnijih (i manje važnih) detalja koji su se odigrali pred mojim očima: polaska u školu, bezbrižnih ljetnih igara, odlaska na daljnje školovanje, momačkih dana, svadbi, prela i divana, ženskih poklada, crkvenih godova, nastupa raznih naših kulturno-umjetničkih društava (domaćih i iz Hrvatske), žetvi, raznih berbi, naricaljki i sahrana znanih pokojnika.

Čujem i glasove naših ljudi. Prepoznao bih ih po govoru i u najcrnjem mraku, jer bi to bila domaća šokačka riječ. Nažalost, polako nestajemo. U selu je izumrla muška grana Biletića, Martinovića, Prevoza, Krizmanića, Hazudijaca, Kasapovića, Matoševih, Jakšića, Šajnovića, Zečevih, Grajića, Ražića, dok su se neki potomci navedenih raštrkali po bijelom svijetu.

No svi mi koji vodimo korijene sa sela, imamo slične ili istovjetne doživljaje: čuvanje stoke na pašnjacima, gusaka na ledinama, pečenje krumpira i mladih klipova kukuruza na žeravi i tomu slično. No sudbina je tako htjela da se raštrkamo kao pilići kad primijete kopca u zraku, da selo ostavimo sebi iza leđa i krenemo u nepoznato.

Ne daj, Bože, da se ostvari Lizina kletva. (Liza je bila jednooka Ciganka, pokućarka, koja je – ako joj u nekoj kući nisu udijelili kakvu milostinju – napuštajući domaćinovo dvorište, mrmljajući izgovarala sljedeće riječi: „Neka ti dvorište zaraste korovom!”)

Sjećam se i okupljanja naše Šokadije na Malu Gospu kod kemedske zavjetne crkve. Hodočastili su ovamo Šokci iz Katolja, Vršende, Minjoroda, Šaroša, Birjana, Kozara, Maraze, Maroka, Lotara, Lančuga pa i iz Mohača. Bila je to prilika da se sretnu rođaci iz navedenih naselja. Na svakom koraku čula se naša riječ iz usta dječjih i odraslih. Nadomak crkvene ograde (cimtora) redali su se šatori prepuni medenjaka, raznih slatkiša i osvježavajućih pića. Nakon svete mise narod je obilazio šatore. Roditelji su darivali svoju djecu medenjacima, a momci djevojke medenim srcem s ogleдалcem. Iz obližnje gostionice čula se tamburaška glazba, a na prostoru ispred nje vilo se naše šokačko kolo. U novije vrijeme sve češće ispraćam u katoljsko groblje svoje školske vršnjake, a da i ne govorim o meni dragim starijim osobama. Prije samog ukopa pokojnika posjetim grob svojih roditelja i preminule rodbine.

Čitam natpise na križevima. Kod ranije

umrlih oni su na hrvatskom jeziku, a sada na mađarskome: Ivo je postao János, Vinko Vince, Tuno Antal, Mato Mátyás, Kata Katalin, Anka (Anna) – da ne nabrajam dalje. Ipak kada se mještani prisjećaju njih, spominju ih na originalnom hrvatskom jeziku. Zašto? Zato jer njihovo prezime odaje da su ti ljudi (muškarci i žene) bili našeg podrijetla.

U mom djetinjstvu svete mise, propovijedi i opijela odvijala su na našem jeziku jer je župnik bio gospodin Marović, porijeklom pečuški Bošnjak, koji je odlično poznao osim mađarskog i hrvatski te njemački jezik. Danas, ako to želi pokojnikova obitelj, u pomoć nam dolazi olaski dušobrižnik, velečasni Ilija Čuzdi, zbog čega su mu zahvalni katoljski vjernici.

Danas jedva ima omladine u selu. Za vrijeme mog djetinjstva postojale su dvije školske zgrade: „gornja” i „dolnja”. Ona prva, nadomak crkve, služila je za niže, a ova druga za više razrede. Djelovalo je kulturno-umjetničko društvo pod vodstvom učitelja Ivana Tompića, Marije Nedučin, Ljubinka Mandića, Mije Mijatovića, Blaška Trubića i Jose Gugana. Svake je godine prikazan barem jedan kazališni komad na hrvatskom jeziku. Odlazilo se na gostovanja u naselja gdje žive Hrvati kako bi se prikazali naši plesovi i neki običaji baranjskih Šokaca. Gostovalo se u Željeznoj, Zalskoj, Šomodskoj, Baranjskoj i Bačkoj županiji.

Ne znam zašto, ali traje to već dosta dugo, ljudi su se nekako zakukuljili: nema više razgovora na klupama ispred kuća, zimskih „divana”, uzajamnih posjeta susjeda, nekadašnjeg druženja i pomaganja jedni drugima. „Bilo pa prošlo!” – rekao bi čiča Stipa

Andrić, naš nekadašnji susjed. I meni je žao!

Zato ovo moje sjećanje završavam sljedećim vapajem:

Bože Svemoguću! I ti Sveta Katarino, zaštitnice naše crkve i našega sela! Pomozite mojoj Šokadiji da i nadalje čuva jezik svojih predaka. Dajte joj snage da brojčano ojača, da čuva svoju narodnu tradiciju i da ustraje sve dok postoji i samo selo.

Ako ne zbog drugog, a ono zbog naših pokojnika koji počivaju u katoljskom groblju.

Stanko Kolar

Program Hrvatskog kazališta za travanj 2010. g.

9. travnja u 20 sati Miro Gavran: Rogonje, Vinkovci, Gradsko kazalište „Joza Ivakić”

10. travnja u 18 sati Miro Gavran: Rogonje, Santovo

13. travnja u 20 sati S. Mrožek: Emigranti, Dubrovnik, Kazalište Marina Držića

15. travnja u 18 sati otvorenje izložbe arhitekta Tamása Gettóa, Galerija Čopor(t)-Horda

15. travnja u 19 sati gostovanje vinkovačkoga Gradskog kazališta „Joza Ivakić” s predstavom Teda Whiteheada: Brak iz aleje kestenova, kazališna dvorana

16. travnja u 19 sati „Raskošno cvjetaju moje ruže”, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, Bata, na mađarskom jeziku

18. travnja u 18 sati Miro Gavran: Rogonje, Šeljin

25. travnja u 19 sati „Raskošno cvjetaju moje ruže”, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

27. travnja u 18 sati M. Gavran: Rogonje, Budimpešta, Hrvatska škola

30. travnja u 18 sati S. Mrožek: Emigranti, Mišljen.

Bogatstvo...

*Risari iz Kačmara, 1943. godine
(poslala Teza Vujkov)*

Uz kapelu Sv. Bartola u pečuškom Đukišu

Udruženje đukiških dobrovoljaca u 2010. godini, u sklopu programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, organizira niz kulturnih događanja pod nazivom „KápolNapok” čija je prva manifestacija održana 20. ožujka u kapeli Sv. Bartola u Đukišu. Ova priredba pod nazivom Korizmeno vrijeme – korizmene pjesme, organizirana je u suradnji sa Ženskim pjevačkim zborom „August Šenoa” iz Pečuha, koji je i pjevao na priredbi i malom koncertu što su ga snimili MR6 – Régió Rádió i MR4 – Hrvatska redakcija Mađarskog radija, a niz kulturnih događanja blagoslovio je svećenik Gábor Takács, dok se nazočnima u ime Hrvatske državne samouprave obratio njezin predsjednik Mišo Hepp. Kroz godinu znatizeljnika čeka niz programa, a u nekima od njih je aktivni organizator i sudionik i hrvatska zajednica grada Pečuha okupljena oko Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa što ga vodi Marija Bošnjak, te Hrvatski klub Augusta Šenoa na čijem je čelu voditelj Mišo Šarošac. Od proljetnih i jesenskih izleta kroz Đukiš kojima se upoznaju prirodne ljepote i povijesne znamenitosti ovoga dijela grada Pečuha, gdje su tijekom povijesti pečuški Hrvati imali brojne vinograde, do izložaba, športskih dana, koncerata, učeničkih kazališnih predstava, književnih programa... Tradicionalna proslava blagdana Sv. Bartola (24. kolovoza) i proštenje toga sveca okupit će i pečuške Hrvate, i to 22 kolovoza. Uoči proštenja bit će mise na hrvatskom i mađarskom jeziku, a nakon njih slijedi proslava proštenja uz pjesmu spomenutoga zbora, u suradnji sa Župnim uredom Svetoga Augustina i Orkestrom „Vizin”. Hrvati grada Pečuha uključeni su i u proslave došašća. Tako će se kao završni program cjelogodišnjeg niza kulturnih priredaba u

Đukišu, održati misa zahvalnica u kapeli Sv. Bartola, a nakon mise adventske božićne pjesme izvode Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa i Orkestar „Vizin”.

Spomen-ploča na zidu kapele Sv. Bartola

U organizaciji Matice hrvatske Pečuh i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoa, 4. studenoga 2009. godine posvećena je i otkrivena spomen-ploča na kapeli Sv. Bartola u Đukišu.

Još davno, 18. lipnja 1828. godine, na zidove crkvice Svetoga Bartola u Đukišu pečuški su Hrvati urezali na hrvatskom jeziku spomen na svoje vrijeme, kada su oni u velikom broju imali vinograde na ograncima Đukiša ispod Demir-kapije i na Mečeku. Obnovljena je bila onda, te davne 1828. godine, ta spomen-ploča što daje pretpostavku kako su je na to mjesto postavili preci tadašnjih Hrvata. Dali su je obnoviti između ostalih Spiesz Ivo, Pirger Mišo, Furthunyi Ignyo... na hrvatskom jeziku (Ponovita pod Sepesy biskupom). Nakon gotovo dvjesto godina pečuški Hrvati, pokraj spomenute ploče, koja se nije dala obnoviti, postavljaju novu na kojoj zapisuju: Ovu spomen-ploču postavljaju Hrvati / u spomen 1828. g. obnovljene crkve / povodom 1000. godišnjice osnutka / Pečuške biskupije. /Hrvatska kulturna udruga Augusta Šenoa / Matica hrvatska – Pečuh, 2009.

Pečuška, đukiška kapela Svetoga Bartola izgrađena je 1794, a pregrađena 1828. godine. I danas se nalazi na rubu grada, a kamoli potkraj XVIII. stoljeća. Oko nje su nekoć bili vinogradi, a Svetoga Bartola, Bartula ili Bartolomeja, jednog od Isusovih apostola koji

je, prema apokrifima, propovijedao po Indiji i Armeniji, gdje je mučen na najokrutniji način i ubijen, hrvatski narod štuje i kao zaštitnika vinograda, vinogradara i vina.

U svom govoru prilikom otkrivanja spomen-ploče 2009. godine Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske Pečuh, kazao je između ostaloga: „Otkrivanje naših spomen-ploča ispunjava me radošću i ponosom jer su spomen-ploče, kakvu i mi danas ovdje otkrivamo, znak da nismo zaboravili svoju prošlost, da njeđujemo svoje korijene, štoviše, cijenimo ono što su učinili naši preci. Njihovi su geni, njihov trud i rad duboko utkani u ovaj grad. Nama je, današnjim Hrvatima koji sada živimo u Pečuhu, dužnost sačuvati sjećanje na sve što su Hrvati učinili na ovim prostorima. Jer nemojmo zaboraviti, bez poznavanja i poštivanja naše hrvatske prošlosti nema ni budućnosti za našu zajednicu. Želimo li biti dostojni nasljednici onih Hrvata koji su nekoć živjeli i radili u ovom gradu, dužni smo upoznati njihovu, zapravo našu prošlost, napajati se na njihovim idejama i dalje izgrađivati našu hrvatsku zajednicu u Pečuhu.”

Branka Pavić Blažetin

Do Vuzma s korizmenim popevkama

Na Cvjetnicu, 28. ožujka, pomurski Hrvati u Bolničkoj crkvi u Kaniži skupa su molili i pjevali korizmene pjesme na hrvatskome jeziku. Misu je predvodio Blaž Horvat, rektor Varaždinske biskupije, a u pjevanju ovaj put su sudjelovali tamburaški sastav iz Kaniže te sedam zborova (iz Kerestura, Mlinaraca, Pustare, Petribe, Sepetnika, Sumartona i Kaniže) koji su nakon misnog slavlja održali koncert kajkavskih korizmenih pjesama.

Blaž Horvat

Nije lako pomurskim Hrvatima čuvati svoj jezik u crkvi kad već dugi niz godina nemaju svoga hrvatskog svećenika. Oni se ipak ne daju i kad god mogu sudjelovati na hrvatskom bogoslužju, to i čine. U tome veliku pomoć im pruža Blaž Horvat, rektor Varaždinske katedrale. Kaniška je Hrvatska manjinska samouprava tzv. motor hrvatskoga vjerskog života, na čelu s predsjednicom Marijom Vargović, koja organizira programe za cijelu regiju s vjerskim sadržajima. Ovaj put je to učinila s Korizmenim susretom zborova, prilikom kojeg su se pjevale korizmene i uskrсне «popijevke» u duhu iščekivanja Uskrса.

Gđa Vargović smatra važnim susrete zborova vjerskog karaktera, naime na njima osim zajedničkog jezika ljude povezuje i zajednička vjera, a hrvatsko bogoslužje jača i očuvanje hrvatskoga jezika.

Budući da se u Pomurju tijekom desetljeća hrvatski jezik iz crkve postupno izgubio, Hrvati se ponovno moraju uhodati u hrvatsko misno slavlje. Lakše je kada se to radi zajedno, kada vjernici u tim nastojanjima jedan

drugog jačaju, upravo je to ono što takvim susretima daje poseban sjaj, naglasila je predsjednica.

Doista su se članovi zborova hrvatskih naselja pripremali na dolazak Kristova uskrsnuća na svoj način, učenjem hrvatskih korizmenih i uskrsnih pjesama iz tjedna u tjedan, koji su već zaboravljeni, jedino ih čuva molitvenik «Nebeska ruža».

Blagdan Uskrса ima svoju pripravu jer slavljenju otajstva Uskrса predstoji i spomen Isusove muke i smrti. Sveukupno vrijeme pripreme naziva se korizma, a vrijeme neposredno prije Uskrса Veliki tjedan ili Tjedan Isusove muke.

Kroz korizmeno vrijeme pripremamo se za Veliki tjedan ili Tihi tjedan, koji počinje Cvjetnicom, u čijem duhu se odvijala i euharistija u Kaniži. To je put Isusa Krista, a kršćanska vjera sastoji se u nasljedovanju toga puta, istaknuo je varaždinski dekan Blaž Horvat. Taj put nije lagan, o čemu posebno razmišljamo u korizmenom vremenu kada nas Crkva poziva na odaniji kršćanski život, poziva na molitvu, post i djela ljubavi prema bližnjemu. Post ili odricanje nisu samo obične vježbe, nego treba imati pred očima Krista koji za nas trpi. On trpi u svakom čovjeku u nevolji i zato mu želimo pomoći. To su posve konkretna djela ljubavi koja proizlaze iz naše vjere, koji vodi sigurnom cilju, vodi prema životu. Tijekom misnoga slavlja zborovi su pjevali ove korizmene pjesme: O; Marija, naša Mati, Slatko ime Jezuševu, Muka Boga Gospodina. Dekan Horvat radovao se što se kaniška crkva napunila i zamolio je pomurske vjernike da čuvaju svoju materinsku riječ i u

Kaniški tamburaši

crkvi i svoje lijepje običaje te prekrasne crkvene pjesme.

Slijedio je nastup pjevačkih zborova, koji su pratili i stručnjaci iz Hrvatske: dr. Stanko Ilić, kantor i voditelj zbora iz Varaždina, Marija Hunjadi, kantor iz Donje Dubrave, i Damir Kadija, kantor iz Kotoribe.

Nastupili su: Ženski pjevački zbor «Ružmarin» iz Kerestura, Mješoviti pjevački zbor «Petripske ružice» iz Petribe, Ženski pjevački zbor iz Sepetnika, Ženski pjevački zborovi iz Mlinaraca i Pustare, Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton i Mješoviti pjevački zbor kaniških Hrvata. Nastupi zborova bili su vrlo dobro usklađeni zahvaljujući organizatoru, svaki od zborova naučio je drugu korizmenu pjesmu s tematikom Križnoga puta, od Križnom drevi ja idem, Jezuš Kristuš, Sinek Božji, Žofka muka je Jezuš, do Majka Božja je zaspala itd.

Gosti iz Hrvatske bili su oduševljeni nastupom zborova i molili sudionike da dalje vježbaju te prekrasne zavičajne crkvene pjesme kojima obogaćuju vjeru i jezik Hrvata.

Beta

U Sepetniku pjevaju i mladi

Vjernici pjevaju

Matkanjem obećano doživotno prijateljstvo

Hoćemo li ga zvati Uskrs, Vazam ili Vuzem, svim kršćanima je to najveći blagdan vjere uz koje se vežu mnogi običaji, kako bi se najveći blagdan proslavio dostojno i u pravome sjaju. Mnogi se običaji vežu za Uskrs i mnogi su preneseni na mlađe naraštaje. Ana Vlašić ili, kako ju zovu svoji, Janica, voditeljica etnosekcije KUD-a Sumarton, obožava stare stvari, stare običaje i koliko god ih može, predaje i mladim naraštajima. Kako se nekoć pripremalo na Vuzem, koliko se to očuvalo u njezinu selu i obitelji, pričala mi je.

Sestre idu na ledinu

Ana Vlašić unučicama predaje stare običaje

Kak se posti

Mi velimo Vuzem za Uskrs. Da je fašenku kraj, drugi den je Pepelnica i dojde korizma, onda ljudi počnu post. Najveći post je na Veliki petak, onda ljudi od sebe zemaju hranu, je ga takvih ljudi kaj samo vodu pijeju, a je ga i takvih ljudi ke se vreme zemaju od sebe vino, al čokoladu, slatkoču, pak tak držidu post. Mladi već ne držidu tak jako posta, al ak mama domaj ne kuhaju meso, onda ne jedu. Na Veliki petek nigde se ne jede meso, ne kuhaju niti vu vrtiču niti vu školi, to je veliki post. Negda pri nas su starimama kuhale, roditeli so hodali delat. Skuhali su od suhoga sada jako finu juhu. To niti den-denes nemrem zabiti toga teka, složili so nam makfiče, polejali su z kuhanim mlekom i gore je bilo maka al oraha. Ja već svojim vnokekima nemrem to delate, ja išče delam, a one su vu vrtiču.

Kak se jaja farbaju

Pisanice smo na Veliku subotu pisali, svi skupa i starimama i deca, z kičicom i vojskom. Prvo su starimama skuhalo jaja fest na trdo, kaj se ne raspučila, onda smo pisali vojskom, naše motivume grable, brisača, srčeka, ružice i druge. Starimama so skuhalo farbu od luka, pak su kupili vu štecunu farbu, nekfu bordo, i to je bila jako lepa boja, takvo već denes ne može kupite, onda so oni deli to nuter, to se znali reči broč. To je trejalo znati na kakovu temperaturu treba deti, kaj se ne razišel vojsk kaj smo napisale. Da so zeli vun zotoga broča, brisali so i onda so namazali mašću.

Što je bio poklon za Uskrs

Pisanice so donesli krsna kuma sakome na veliki Vuzem, komaj smo čakali, onda nesu

donesle ne znam kakve dare, donesli so pantleka, al ropčeca, ak so nam donesli vankoša, onda je to već bil jako veliki dar. Negda so na Vuzem donesli halije onom ko je išel na prvu pričest.

Što je matkanje

To je običaj kada su na drugi den, na vuzmeni ponedelek dekle dišle na ledinu lepo pospravljani pantlekom kaj so dobili z kume, i tam smo se matkale. Hitali so jajca jena drugoj i govorili:

Atko, matko, pisanica slatko,
Tve, tve sestra, brat,
Na te sestra, na te brat,
Meni pol, tebi pol,
Bode se napol.

Kad su to završile, od onoga vreme su rekle «vi sestra» iz poštivanja. I mi smo se negda matkale z mojim kumom, ali mi ne velimo «vi kuma», nego samo «ti». Vu seli ga je što išče jen drugomu velidu «vi sestra». Te pajdašice so do kraja življenja bile dobre i, kak veli popevka, «Bode se napol» podelile so se kaj so mogle i dobro i hudo, se kaj je došlo. Išče i ve moremo šteti na vencu da nešče fmerje kaj se potpiše sestra Kata, al Mara itd.

Je li se djeca još matkaju

Ja sam najčila vnokeke na pesmicu «Atko, matko» i vek skupa farbamo jajceke z kičicama, da je lepo vreme idemo na ledinu hitate, mladi se drže do kumovanja, sam kaj već nega toga kaj bi se tak matkali kak negda, kaj bi z takvom šegom skazali kaj so pajdaši. Lepo bi bilo to nanovo vrnuti i mislim kaj bo naša sekcija radila na tome.

Pisanice se izrađuju i u školama

Prvo mjesto i posebna nagrada na naticanji

Petroviska školarica Ana Zorica Timar odlična u moljanju

Mala umjetnica s crtežom čim je u Sambotelu zaslužila posebnu nagradu

Ana Zorica Timar pohađa 4. razred u petrovskoj Dvojezičnoj školi, a od vršnjakov nju razlikuje i to da ona još tečno govori po

hrvatski ter red za redom osvaja prestižne nagrade na razni naticanji u moljanju. Anin crtež o rodnom selu postao je prvi na naticanju Kalendara Gradišće 2010. u Austriji, a u minuli tajedni je zavrдила posebnu nagradu u Sambotelu na naticanju u sambotelskoj Osnovnoj školi «Gyula Derkovits», povodom 110. jubileja rođjenja Istvána Feketea, jednoga od najčitanijega ugarskoga pisca za mladinu. Kako nam je rekla petroviska učiteljica Jutka Dezső, iz mjesne škole se je naticala Melani Tóth u kategoriji učenikov 1. i 2. razreda, a Ana Zorica Timar u grupi dice 3–4. razreda. U svakoj kategoriji se je ganulo 15 dice, prvenstveno iz gradskih škol.

Najmladji su morali ilustrirati povidajku Vuka, a Anina ekipa je dobila roman Túskevár. Zadaća im je bila da čez jednu uru namoljaju on dio što je prešao glumac na licu mjesta. Žiri je na čelu sa sambotelkim grafičarom Józsefom Raspergerom jako pohvalio malu petrovisku umjetnicu, ka najradje molja životinje, prirodu, a nje djelo su odlikovali posebnom nagradom, vridnim paketom dičjih knjig i priborom za crtanje. To joj je i potribno, kad Ana i na rođjendane i pri drugi

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fičehaza

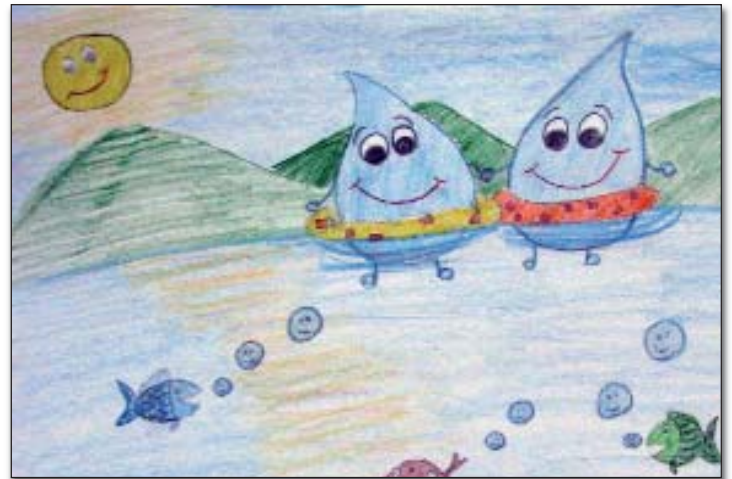
svečani prilika sa svojimi slikami rado preseneti člane familije, kot i vlašće prijatelje. Ne projde dan da ne bi moljala jer, kako kaže, onda se dobro čuti, i sve more na papiroš staviti što misli, kako gleda na svit. Djela od ditinstva sabira u kolekciju nje mat Ana Škrapić-Timar, ka je i šalno rekla da kad se Ana udaje, to će dobiti za štaferung. A gdo bi tako rano mislio za udaju kad fantazija leti preskrajno, a moru se hasnovati i različite tehnike od krete do ulja. Mala divičica je šikane ruke najerbala od dide Agoštona Škrapića, a med bratići ima isto tako talentirane mlade. U vlašćoj familiji otac Jožef se bavi drivorezbanjem, a brat Daniel isto tako se rado zabavlja likovnom umjetnošću.

Ana Zorica Timar jur je najavljena na novo naticanje u moljanju pod naslovom „Nasmijana voda”, i gizdavo je pokazala svoj najnoviji kip koji je napravljen, uz pomoć učiteljice za likovni odgoj Kinge Keglovic. Mala Petroviščanka kasnije bi se i profesionalno rado bavila slikanjem, a donidob će, vjerujemo, još brojne kipice načinjati na veselje svojih najbližnjih, a i širje publike.

-Tiho-

Jedno od najboljih Aninih djel

Kipic za novo naticanje „Nasmijana voda”

III. hrvatski državni malonogometni kup u Mišljenu

Momčad Baranjske županije obranila lanjski naslov

U organizaciji Odbora za mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, u subotu, 20. ožujka, u baranjskome Mišljenu treći put zaredom uspješno je priređen Hrvatski državni malonogometni kup. Ekipa Baranjske županije obranila je naslov od prošle godine, nadigravši u završnom susretu momčad Dušnoka iz Bačke, a treća je bila ekipa Šomođske županije koja je u borbi za treće mjesto s minimalnom pobjedom bila bolja od momčadi Zalske županije.

Baranjska momčad

Bačka momčad

Još jednom dobrim domaćinom i suorganizatorom pokazala se Hrvatska manjinska samouprava naselja Mišljena, na čelu s predsjednikom Arnoldom Barićem, ujedno članom Odbora za mladež i šport Skupštine HDS-a. Susret je ponovno održan u idealnim uvjetima, na umjetnom travnjaku u dvorani mjesnoga sportskog središta.

Napomenimo da su se svi zainteresirani mogli prijaviti kod predsjednika područnih samouprava iz svih sedam «hrvatskih» županija u Mađarskoj, a poziv je objavljen i u svim državnim hrvatskim medijima, te na internetskoj stranici Hrvatske državne samouprave: www.horvatok.hu.

Unatoč tome, na malonogometnom turniru došlo je do neočekivane organizacijske pogreške. Naime Željezna županija nije prijavila

momčad, stoga se prema objavljenom pozivu očekivalo ukupno šest ekipa, koje su ždrijebom svrstane u dvije skupine. Međutim uza službeno prijavljenu momčad Đursko-mošonsko-šopronske županije iz Unde, u Mišljen je stigla i druga ekipa iz Koljnofa, na temelju poziva predsjednika Odbora za mladež i športa Geze Völgyija koji je na izvanrednoj Skupštini – koja se istovremeno održavala u Mišljenu – primivši na sebe odgovornost zbog organizacijske greške, podnio ostavku na dužnost predsjednika i članstvo u Odboru za mladež i šport.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika HDS-a Miše Heppa, koji je uz ostalo istaknuo kako je osim nogometnog natjecanja isto toliko, ako ne i više, važno druženje Hrvata iz svih regija u Mađarskoj, te da se čuje hrvatska

riječ, započeo je malonogometni turnir sudionika svrstanih u dvije skupine.

Susret je održan u prijateljskom ozračju, druženjem sudionika, organizatora i domaćina, a utakmice su odigrane u sportskom duhu.

Četiri županije poslale su male županijske reprezentacije: Baranja – Martinci, Salanta, Udvar, Surdukinj i Selurince, Šomod – Potonja, Lukovišće, Brlobaš i Novo Selo, Zala – Mlinarci, Serdahel, Sumarton, Pešta – Hrvati okružnih samouprava iz Budimpešte, a dvije momčadi po jednu ekipu naselja: Bačka – Dušnok, Đursko-mošonsko-šopronska županija – Unda.

U skupini A nadmetale su se momčadi Baranjske, Šomođske i Đursko-mošonske županije, a postignuti su ovi rezultati: Baranja – Šomod 1 : 0, Baranja – Đursko-mošonsko-

Šomođska momčad

Zalska momčad

Đurško-mošonsko-šopronska momčad

Budimpeštanska momčad

šopronska županija 5 : 0, Šomođ – Đurško-mošonsko-šopronska županija 6 : 0.

U skupini B, u kojoj su igrale momčadi Peštanske, Bačke i Zalske županije: Bačka – Pešta 3 : 2, Zala – Pešta 2 : 1 i Bačka – Zala 2 : 1.

U poluzavršnici Baranja je uvjerljivo nadigrala Zalu 4 : 0, a Bačka s minimalnom razlikom pobijedila Šomođ 1 : 0. U borbi za 3. mjesto šomođska momčad pobijedila je Zalu s 2 : 0, osvojivši brončanu medalju. Baranja je u završnici bila uvjerljiva i protiv Bačke koju je nadigrala s 5 : 0.

Baranjska županija stopostotnim učinkom i bez primljenoga gola obranila je naslov lanskog kupa, a uz to osvojila i posebne

nagrade za najboljeg vratara (Blaško Berki bez primljenoga gola), najboljeg strijelca (Milan Tomin) te najboljeg igrača (Andrija Hideg). Nakon završne utakmice, upriličena je i svečana dodjela nagrada. Njih su uručili dopredsjednik Đuso Dudaš i voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, koji je svima čestitao i zahvalio na sudjelovanju. Trima prvoplasiranim momčadima dodijeljeni su pehari, a svi sudionici nagrađeni su medaljama, loptama i poveljama. U nastavku susreta druženje je nastavljeno u mjesnom domu kulture zajedničkom večerom, a malim programom predstavio se KUD «Baranja» iz Pečuha u pratnji svojih tamburaša.

S. B.

Milan Tomin, Blaško Berki i Andrija Hideg

XI. Europsko pojedinačno šahovsko prvenstvo u Rijeci

Šahovski velemaistor iz Kačmara izborio plasman na Svjetski kup

Prateći športska događanja, iz tjedna u tjedan pišemo o uspjesima hrvatskih športša. Međutim posebno nas raduju uspjesi naših športša podrijetlom Hrvata iz Mađarske. Tako smo s pozornošću pratili i nastup **šahovskog velemaistora Ferenca Berkesa**, bunjevačkoga podrijetla iz Kačmara, na 11. Europskome pojedinačnom prvenstvu u šahu, koje je od 5. do 19. ožujka održano u Rijeci. Nakon 11 odigranih kola europskog prvenstva, s četiri pobjede i sedam remija te 7,5 osvojenih bodova, Berkes je u «mrtvoj utrci» završio na 11. do 40. mjestu, osiguravši nastavak za razigravanje i konačni plasman na 23. mjestu.

Prvih deset igrača, među njima i najuspješniji Mađar Zoltán Almási, koji je s osam osvojenih bodova završio na 6. mjestu, izravno su se plasirali na Svjetski kup, dok se 28 igrača sa 7,5 bodova u razigravanju borilo za preostalih 13 mjesta, među njima je bio i Ferenc Berkes. U doigravanju ubrzanim tempom (prvo 15 minuta po igraču, uz dodatak od deset sekundi nakon svakog odigranog poteza, zatim pet minuta po igraču

nakon svakog poteza, uz dodatak od dvije sekunde) odlučila je «zlatna pobjeda». U velikoj i neizvjesnoj igri, pobijedivši Bojana Vučkovića (Srbija) s 3-2(1-0, 0-1, (1-0, 0-1, 1-0), i Ferenc Berkes izborio je nastup na Svjetskom kupu koji će biti dogodne.

Dvadesetpetogodišnji Ferenc Berkes, jedan je od najnadobudnijih mladih šahista u Mađarskoj, s 2659 bodova, trenutačno 4. igrač Mađarske, 58. igrač Europe i 73. igrač svijeta. Bio je već i 66. igrač svijeta.

Od 1995. član je Šahovskoga kluba «Atomerőmű SE» iz Pakše (Paks). Kada smo u ljeto 2004. pisali o njemu, zaključili smo kako ćemo „zasigurno još puno čuti o kačmarskom mladiću, čiji veliki rezultati tek sada počinju pristizati.”

Neki od najzapaženijih rezultata su mu: omladinski svjetski prvak do 18 godina (Heraklio 2002), srebrni na omladinskomu svjetskom prvenstvu do 20 godina (Istanbul 2005), dvostruki mađarski prvak (2004, 2007), bio je član mađarske reprezentacije na Šahovskoj olimpijadi (2006) koja je osvojila 5. mjesto.

Ferenc Berkes s najvrednijim peharom Svjetskog prvaka do 18 godina iz 2002. g. (iz arhive Hrvatskoga glasnika 2004)

Ferenc Berkes ponosan je na svoje bunjevačko podrijetlo, a kao učenik kačmarske osnovne škole pohađao je predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, te svirao u tamburaškom orkestru.

Usavršavanje iz metodike na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji

Metodičari s Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, održat će niz usavršavanja iz metodike za učitelje i odgajatelje na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u tri termina: 17. i 24. travnja te 8. svibnja.

Za spomenuta usavršavanja na kojima će obvezatno sudjelovati naši studenti hrvatskoga učiteljskog i odgajateljskog smjera, mogu se dobiti službeni krediti.

Predavanja za odgajatelje i učitelje održat će se u zgradi C od 11 do 18 sati s odmorima i ručkom koji je za sudionike besplatan. U ostala tri navrata imat ćemo usavršavanje iz tehničkog i tjelesnog odgoja te na kraju iz prirode i društva.

Ako nam se želite pridružiti, molimo Vas da nam se javite preko tajnice Mónike Szalai: (79) 524-631 odnosno: szalai.monika@ejf.hu.

Srdačno vas očekujemo.

S poštovanjem: dr. Živko Gorjanac i mr. sc. Mario Berečić, u ime Odjela za hrvatski jezik.

PEČUH, DEBRECIN – Odbojkaška ekipa hrvatske škole Miroslava Krleže, dobna skupina V–VI. ostvarila je pravo sudjelovanja na IX. amaterskoj đlačkoj olimpijadi u odbojci koja će biti održana od 9. do 11. travnja u Debrecinu. Troškove natjecanja snosi škola i Savez za đlački šport Mađarske. Odbojku s učenicima trenira profesor Oszkár Bolla.

SUBOTICA – Hrvatska glazbena udruga «Festival bunjevački pisama» raspisala je natječaj za skladbe koje će se izvesti na X. «Festivalu bunjevački pisama» u rujnu ove godine u Subotici. Temeljna je svrha ovoga festivala promicanje i popularizacija nove bunjevačke pjesme i poticaj svima, a osobito mladima da i sami pridonesu očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda. Natječaj je otvoren do 30. svibnja, a skladbe treba slati na adresu: Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica, s naznakom «Za X. Festival bunjevački pisama», ili na adresu HGU FBP, Lajosa Joóa 4a, Subotica, kao i putem elektroničke pošte na adresu: vojot@nadlanu.com.

Natjecanje u izlaganju projektnih tema

Hrvatska državna samouprava organizira Natjecanje u izlaganju projektnih tema. Istraživanje zaboravljenih hrvatskih običaja svoga zavičaja.

Natjecatelj treba istražiti i opisati, uz priložene priloge (fotomaterijale, crteže i dr.), običaje koji su se njegovali u prošlosti, a u nekim mjestima i danas.

Natjecati se mogu učenici 5–8. razreda.

Tema natjecanja: 1. Moj zavičaj (hrvatski običaji u mom selu, narodna nošnja, folklor, narodopis).

Natjecatelji su dužni nakon prikupljanja, svrstavanja i obrade informacija, materijala formirati radne skupine po četiri učenika za predstavljanje.

Iz jedne škole mogu se prijaviti najviše osam učenika s dva pratitelja.

Način izlaganja projektnih tema slobodan je. Usmeno izlaganje učenika treba biti popraćeno informativnim panoom ili računalnim prikazom izabrane teme.

sposobnosti i pripremljenosti tijekom projekta se izjednačuje. Učenici mogu slobodno birati između predmeta (područja) i načina (metode) obrade. Na taj se način opredjeljuju za vlastiti način rješavanja problema koji stoji u središtu projekta. Projekt (problem) se rješava na sve moguće načine i u svim mogućim motrištima (aspektima). Učenicima je problem ponuđen, rješenja sami nalaze, nisu promatrači (slušatelji), nego aktivni sudionici zbivanja. Ne znači samo prikupljanje i obradu informacija nego sudjelovanje u javnome životu (ako je problem takve naravi), ili aktivno stvaranje (u našem slučaju). Projekt mora imati jasno zacrtane ciljeve i korake pomoću kojih će biti ostvaren!

Krajnji je rezultat zajednički napravljeno djelo, proizvod (postignuće), koji ima primjenjivu vrijednost. Metoda je integrativna, ne može se zatvoriti u predmetnu strukturu. Metoda služi socijalnom učenju jer tijekom projekta uvježbava se odgovornost, suradnja, kulturna rasprava i rješavanje konflikta.

Izvedba:

Kolege biraju ponudene ili posebno izmišljene potprojekte. Oni će biti nositelji projekta. *Učenicima* se daje ponuda naslova i voditelja, nakon čega se *sami prijavljuju* u radnu skupinu.

Završnica:

Nakon prikupljanja, svrstavanja i obrade informacija, materijala, formira se zajednička radna skupina čija je zadaća složiti materijal za izložbu, za prikaz, za program, itd. Na izložbu, prikaz i ostalo obično se pozivaju roditelji, gosti i partneri škole, u našem će slučaju to biti po raspisanome natječaju.

Hrvatska državna samouprava
1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.
Tel.: (36-1) 303-6093, 303-6094,
Faks.: 219-0827,
e-mail: muity.hrsamouprava@chello.hu

Ako tema dopušta, učenici mogu pripremiti sitne suvenire koje mogu podijeliti sudionicima.

Natjecanje će se organizirati **21. svibnja 2010. godine** u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u **Santovu**.

Rok prijave: **30. travnja 2010. g.**

Projektna nastava:

O metodi: Projektna je nastava posebna metoda koja sa svojom kompleksnošću omogućuje različite učeničke aktivnosti. Razlika u

Igor Šipić

Smiješak

Dragi moj Žirjanine, nakon toliko, upita me, otkud Koljnof i Trilj zajedno u novoj mi zbirci? Evo se radujem tom pitanju pa ti odgovaram: nije to Scipionov san u Cicerona, nit snoviđenje Kirijaka usnulog u Zadru; nije kriv ni TMB, ni *Molitve*, ni *Krik* njegov, ni *Križni put*, nit *Marangun* Radmanov, nit Čondrićevo *Evandjelje po čovjeku*, svi oni pjevaju isto, mole za pravdu. Smiješak, smiješak je kriv za sve! Opet stališi, opet feudi, feudi, kmetovi su ionako uvijek isti.

Jutrošnje vijesti kažu – Sotona je u Vatikanu, najbogatiji čovjek na svijetu je... neki, tamo... direktori javnih poduzeća 20 do 32.000 kuna, a 25.000 Hrvata na talijanskim poljima, beru šparoge, jagode... pamuka više nema.

Timea vapi: „*Najgerasta sam hoće li komu sinuti u glavu da na tlu Gradišća na hrvatskom tržišću nimamo samo folklornu nostalgiju, nek i hrvatska društva kim je vladanje hrvatskim jezikom kruh svakidašnji.*“

Pitao si me i ja ti odgovaram: čemu najbogatiji kad u tom bogatstvu nema bogatih, kao što i drvene skulpture znače samo da drvo više ne raste, a platonске ljubavi samo da smo daleko od patnje. Isuse raspeti, zato volim Tvoju muku, Tvojoi patnji namijenio sam nedoumicu Silaska.

Danas ću obući crninu, crne hlače, crne cipele, crnu košulju, vezati crnu kravatu, crni kaput, na glavu staviti crni gospodski šešir,

pokušati razumjeti Njegovu ostavštinu, razumjeti svijet u nadi da će i svijet jednom konačno razumjeti mene, talog kmetovine.

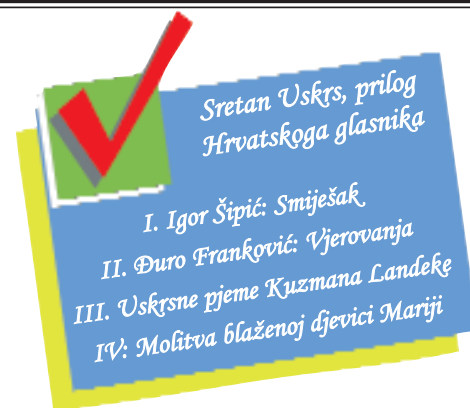
Ali moje misli su slabašne, ne dopiru, ne prodiru kroz smiješak što nas zadivljuje s naslovnica, ekrana, platna, govornica, pa onda odjednom otupi od stvarnosti ruža i bijele cakline, ubija u nama svaku nadu da bismo mogli u bolje sutra, s križem na leđima, kako nas je učio – On – uvijek spreman na istinu.

Taj smiješak ne voli svoj narod, jer nitko te neće voljeti bez patnje, a nije nigdje, samo sjaj, i sjaj, i sjaj, i međunarodni fondovi, i banke, i pravo, smijeh do koljena, smijeh do potomaka, bijeda sjaja i smijeha što nas razgaljuje po okomici – ravnodnevnici pa uvijek biva križem.

Nije Pilat pogriješio, dobro je on izabrao patnju, ali bol je otišla na krivu stranu, sve se pretvorilo u smiješak; i doći će Ti oni, opet pod Tvoj križ, i ove godine za Križnog puta okopati usjeve pronevjenjenih polja demokracije; hijeroglifi, bosančica, glagoljica, sve, sve će završiti u kutu crvenih usana.

Odani ti Lucius

U Splitu 11. ožujka 2010.

*Djelo drvorezbara iz Koljnofa,
Ferenca Taschnera*

Korizmeno druženje uz pjesmu

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Kukinja, na čijem je čelu Milica Klaić Tarađija, i ove je godine u tom selu održano već tradicionalno korizmeno druženje, točnije sveta misa na hrvatskom jeziku i koncert pjevačkih zborova naslova „Evo pod križ smo došli“. Svečanost je održana u crkvi Svete Ane 20. ožujka. Misu na hrvatskom jeziku služio je harkanjski župnik Ladislav Ronta, a

pjevali su je domaćini, Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeka. Nakon mise okupljeni su mogli uživati u nastupu Crkvenoga pjevačkog zbora iz Mohača i Mješovitoga pjevačkog zbora iz Harkanja. Kada govorimo o vjerskoj službi na materinskom jeziku, meni uvijek na pamet dođu aktivnosti Hrvata u Kukinju, na čelu s tamošnjom Hrvatskom samoupravom, koji pronalaze načine da se u njihovu mjestu i u njihovoj crkvi održavaju mise na hrvatskom jeziku. Uvijek se nađe i svećenik, pa se riješi da on može govoriti misu na hrvatskom jeziku. Bilo da je to netko od naših hrvatskih svećenika u Mađarskoj, kojih imamo podosta, bilo da se pozove svećenik iz prijateljskog naselja, iz Hrvatske ili netko od svećenika prijatelja Hrvata

u Mađarskoj i Kukinju. Crkva Svete Ane koju krase hrvatski pleteri, kutija je puna hrvatskog duha, koji s vremena na vrijeme zasja u svome punom sjaju i omogućuje vjernicima Hrvatima da bar djelomično zadovolje svoje potrebe za Božjom riječju na materinskom jeziku, u hrvatskoj molitvi i pjesmi. Tako je bilo i u ovome korizmenom razdoblju.

Branka Pavić Blažetin

Molitva Blaženoj Divici Mariji

Sidi Gospa na zlatnoj stolici,
Zlatnu knjigu štije, grozne suze lije.
Njoj dolaze dvanaest apoštola i četiri anđela.
„O, Marijo, Majka naša,
Što si tako žalosna?“
„Kad me pitate, 'oću vam pravo kazat.
Imala sam Sinka jedinka,
Židovi ga u'vatiše,
Na križ propeše,
Svetu krunu skidaše,
A trnovu nabijaše.
Kud krvca frcaše,
Tud cviće nikoše.
Anđeli se skupiše,
Cviće poberuše,
U kalež ga meću
I nose ga na oltar.
Nebo se otvori,
Sam Bog govori:
„Ko bi ovu moju molitvicu
Svakoji dan po jedanput izmolio,
Nit bi se bojo noćnoga mraka,
Danjom zraka,
Nit sivanja
Ni munja,
I još bi iskupio
Očinu i materinu dušu iz pakla,
I onoga ko se izmoli.” Amen.¹

Kazivala: Mariška Bošnjak Pupina,
Semelj, Baranja
Pribilježio: Đuro Franković

Mariška Bošnjak Pupina

običaj podjednako je poznat u Hrvata u Podravini i Zali. U Pomurju su takve djevojke odmah bile na „vi”, tj. vikale su se, te otada, pa sve dok žive, a smatrale su se posestri-mama.

Dječaci u Podravini jedan drugoga obra-
dovali su narančama pa su se na taj način
zbratimili i do svoje smrti zvaše se *bačena*.

Djevojke su dečkima darovale pisanice,
oni pak njima naranče.

U pomurskom Serdahelu djeca igrajući su
kazivala:

*Atko, matko, pisanica slatko,
Od nedel'e, do nedel'e lepe ruže cveto.
Nate, sestra, nate, brat,
Ki zabegne, on bo vrag!*

Djeci pisanice pružaju pravu priliku i za
razne igre, pa su se ona obično na livadama
igrala njima. Pisanice su bacali u visinu i
daljinu, pa je u igri pobijedio onaj koji je
najviše i najdalje mogao baciti jaje, a da se
ono pri tome ne razbije. U Zali hrvatska djeca,
hitajući jaje u visinu, kazivala su: *Pisanica,
čutanica, naj mi se potrti!* Igra se je izvodila i
uz kazivanje i ovih stihova:

*Atko, matko, jajce slatko,
Nate sestra, dejte brat!*

Uskrsna šarena jaja dječaci gađaju nov-
čićima, pa se u Martincima takva igra naziva
šikare. U Olasu nakon večernje mladi su otišli
na livadu bacati jaja. Oni su se natjecali da tko
će više ili dalje baciti jaje, pripazivši čije se će
se polupati, a čije neće. Momci su bacali
krajcare u jaja. Pobijedio je onaj čija se
kovanica zabola u šareno jaje.

Đuro Franković

Mariška Bošnjak Pupina

Matkanje

U Podravini i Zali živi veoma lijep običaj
posestričenja i zbratimljenja. Kada djevojčice
u hrvatskim selima pokraj Drave na Uskrs
međusobno razmijene pisanice, postanu *če-
čene*. Nakon tjedan dana, na *matkinu nedelju*,
također se daruju pisanice. Djevojke koje
izmijene pisanice zovu se *matke*. Ovaj drugi

Vjerovanja

„K drvu križa dolazim...” – pod ovim geslom vjernici iz Pečuha i okupili su se na tradicionalnom hrvatskom križnom putu 26. ožujka na pečuškoj Kalvariji. Križni put predvodio je velečasni Franjo Pavleković.

Ljuska od jaja, ostaci uskrasnoga kruha služe zaštiti ljudi, gospodarstva te održavanju zdravlja i snage ljudi i stoke. Kruh je svetinja čak i onda kad nije blagoslovljen, što druge vrste hrane postižu tek blagoslovom. Značenje kruha je načelno, što bi moglo biti izvedeno iz činjenice da je kruh značajan dio kršćanskog kulta, pače u njemu zauzima središnje mjesto jer u svakoj euharistijskoj žrtvi kruh predstavlja Krista.

U podravskim hrvatskim selima od blagoslovljenog jela nije slobodno ništa baciti u smeće, mrvice se spale u vatri ili skupe i služe liječenju, a kost od šunke za vrijeme sijanja konoplje zakopa se u brazdu da bi konoplja bila bijela i jaka.

U Pomurju ostatak jela, mrvice i ljusku od jaja bace u *mali vrčak*. Od mrvica i ljuske raste biljka, po vjerovanju, s bijelim cvijetom, zvana *koranovo droptinjice*. Po drugima, mrvice i kost treba baciti u oganj da ne bi nitko gazio po njima.

Ne zajtrek smo jele pisanico, koka, kolača, kaj so posvetile pop. Onda je bilo tre pazite kaj ne nite jeno druptinjiče dole palo. Se je trejalo hitite v jogen. Ako je nešče kraj hitel v smetje i to je našel miš, onda je te miš postal korizabeč. A on, što je to dole hitel, celo noč je ne mel mira, celo noč se močel.

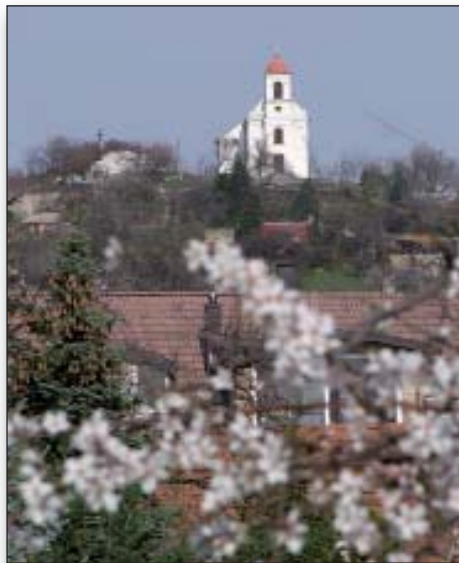
Popodne su kumovi posjetili jedan drugoga i djeci su nosili *jandok* (darove): jabuku i maramicu.

Žene u Baćinu kada se iz crkve s blagoslovljenom hranom vrata doma, tri puta zaobilaze zgradu kako bi na taj način magičnim putem zlo i štetočine odagnali od svoje kuće, pa samo nakon toga stupe u stan. Od pesvećene soli i paprike daje se i stoci radi zdravlja. Taj je običaj, nedvojbeno, u svezi s Novim zavjetom.

U Dušniku šarena jaja stavljaju se na ormar, ali je s vremenom palo u zaborav zbog čega se to izvodi.

Na bajsom Donjaku na Uskrs se obavezno išlo u crkvu i mještani su polijevali Isusov kip te novac stavljali u kutiju za milostinju da se pomogne Crkvi. Šokački živalj u Santovu nekoć je kosti od šunke zabadao u krov od župe, protiv groma. Ljuske od uskrasnog jajeta stavljene su u kvočino gnijezdo.

U Hajmašu u sjevernoj Baranji u košari se u crkvu nosio posvetiti *'ren, pisanice, kobasice i šunka kuvana*. *Svaka žena prva tila dojt doma. Kad smo doma ručevali i baba i ded su raspolovili jedno jajce, i mama i otac i ja i moj ded i baba smo jeli, onda ćemo moći doma najt (vratiti se), nećemo se razbludit (zalutati).*

Ako 'rena jedemo na vazmensko jutro, onda ćemo taki zdravi bit i jaki ko 'ren.

Kost šunke nije bilo slobod bacit, ništa. Mrvice sve su bacili u vatru. Iz svega se je moralo malo jest.

Hrvati u Hajmašu su na *Vazam* pastirima darivali kolače, baš kao i na *Badnjak*, što je po selu pastirova žena skupljala u košare.

Kost šunke u Olasu zakopali su pod *panj* (trs, čokot) u vinogradu da grozdovi budu tako lijepi i veliki kao što je bila šunka.

U Čepelju:

Na Uskrs divojke uranidu pa u lipim, ruvu idu u crkvu, tamo gospodin (svećenik) blagoslovi uskrsno jilo. To se nosi u lipim prutanim košarama i pokrije se bilom tkanicom, to su su zvali „uskrsnica”, pa nasrid crkve, naprid, stanu veče, a za njima mlade divojke. Kad doma stigne, divojka kaže:

*U hramu sam našem bila
I blagoslov pridobila.
Uzmete od svetog jila
I popijte gutljaj pila.*

Onda svi uzimaju po komadić kolača i šunke, il kobasice il jaja, to sve bude u košari, i popiju malo vina. Čak i dica piju jel, kažu, bit će cile godine zdrav i rumen ako pije posvećenog vina. Posli užine gazdarica bi pokupila sve mrvice pa istrese malo pod vočke, da bolje rode, a malo daje pilićima, da friško rastu. Jaja? To su posli počeli šarat, farbat, al mi to baš nismo.

Na Uskrs su mohačka šokačka djeca dobila novo odijelo. Nakon užine (objeda) krenula su u posjet najprije kumi pa i drugim rodovima (rodacima), kojima su poljubili ruku te su im dodijeljeni pokloni. Djevojčicama su poklonjene *bepke* (lutke) a dječacima novac ili jaje šareno.

Đuro Franković

Uskrsne pjesme Kuzmana Landeke

Uskrsno jaje

Uskrsni su stigli dani,
šaraju se posvud jaja,
svih oblika, raznih boja,
maštariji nema kraja.

Farbaju se razna jaja,
ne zna im se broja,
al' farbao nitko nije
od velikog bijelog noja.

Ukrasima i bojama
jajima se mijenja lice,
u nekim se krajevima
jaja zovu pisanice.

Na blagdanskome stolu sve je
što obitelj cijelu spaja,
na sredini košarica
uskrsnih je puna jaja.

Uskrsnih je jaja raznih
od običnih do plastičnih,
čokoladnih i voštanih
pa do onih potkovanih.

Kada netko prešminkan je,
a time se još i diči,
obično se za njeg' kaže,
na uskrsno jaje sliči.

Da je meni sunce biti

Da je meni sunce biti,
cijeli svijet bih obasjao.
Sunce da je meni biti,
sve bih žarom ogrijao.

Da je meni sunce biti,
nigdje ne bi bilo zime.
Sunce da je meni biti,
grijao bih i Eskime.

Da je meni sunce biti,
plovio bih iznad mora.
Sunce da je meni biti,
jutru ja bih bio zora.

Da je meni sunce biti,
svjetlo ja bih svima bio.
Sunce da je meni biti,
led bih mržnje otopio.

Bianka Horvath

Zeko Danko

Ustao se zeko,
obuk'o kaput
i krenuo rano
na daleki put.

Obuo je čizme
i ponio novčić,
želio je kupit
za kuhanje lončić.

Požurio zeko,
pretrčao put,
u toj silnoj žurbi
poderao kaput.

Čuvao se dobro
da se ne oklizne,
u nezgodi cijeloga
izgubio čizme.

Krenuo je dalje
al' ga sreo lovac,
od silnoga straha
izgubio novac.

Na kraju se zeki
pokvario cijeli plan,
naopako sve je išlo
jer mu nije sretan dan.

Posljednje jaje

U kuhinji školskoj
nastala je graja,
skupila se djeca
oko jednog jaja.

Svi bi oni htjeli
i brzo i vješto
od jajeta jednog
napraviti nešto.

Kajganu od jaja
željela je Maja,
ali dječak Roko
pak jaje na oko.

Neki su ga htjeli
kuhati u meko.
a kolače razne
samo mali Peko.

Od žumanjka samo
htjela je Agneza
da se pravi šator
ili majoneza

Imala je prijedlog
djevojčica Zlata
da se pravi svježa
francuska salata.

Od te silne graje
razbilo se jaje,
pobjegla su djeca van,
uspio im nije plan. .

Složili se nisu,
nije im svejedno,
stotinu je želja,
jaje samo jedno.

